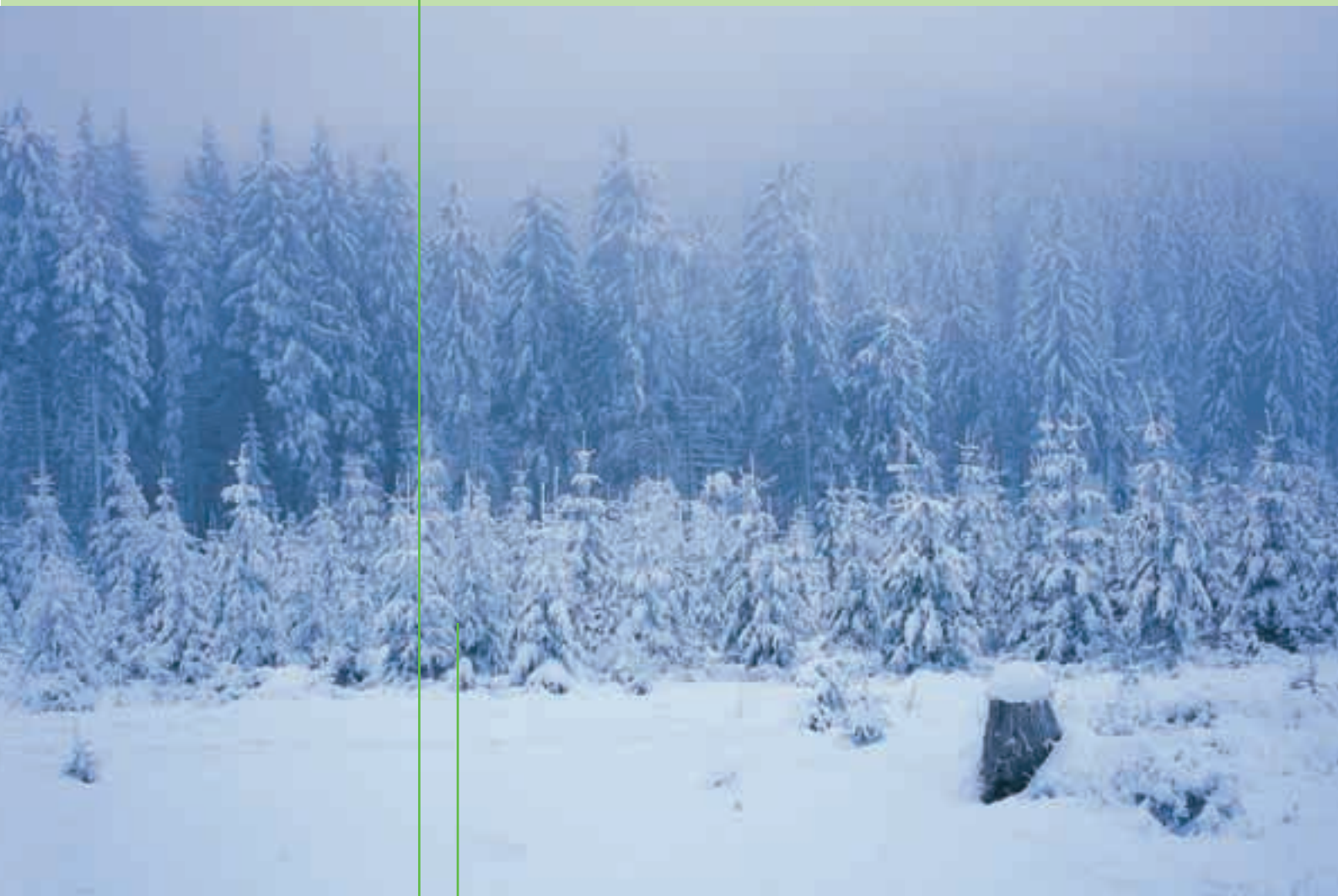

1

LESU ZDAR

Časopis lesníků a přátel lesa

ročník 11
2005

Vznikla CHKO Český les

Vzdělávání 2004

Lesní školkaři diskutovali

Možnosti výroby štěpky v lese

Biosférická rezervace Dolní Morava

Lípa

Dřevina roku 2005

Foto: J. Zumr

VSTUPUJEME DO NOVÉHO ROKU

Vážené kolegyně, vážení kolegové, vážení čtenáři,

před pár dní jsme vstoupili do nového roku 2005. V odvětví lesního hospodářství bude tento rok znamenat řadu zásadních změn, které budou mít dopad na celý sektor lesního hospodářství a lesnicko-dřevařského komplexu. Bude to časový mezník srovnatelný s rokem 1992, kdy proběhla transformace státních lesů a vznikl náš podnik Lesy České republiky, s. p.

Před rokem jsme stáli na prahu výzvy změnit obchodní a cenovou politiku LČR a zefektivnit hospodaření našeho podniku. V novoročním slově s podtitulem „Stojí před námi složitý rok“ jsem vyjádřil přesvědčení, že většina z nás je připravena podívat se do budoucna a udržet náš podnik v černých číslech, uhájít naše poslání a naši celistvost. Úkolem neméně významným byla obhajoba existence státního podniku jako subjektu, který je pro správu lesů ve vlastnictví státu, s tak významným podílem státních lesů jaký je v České republice, nejvhodnějším modelem.

Vstoupili jsme do roku 2005 a nabízí se nám hned několik úhlů pohledu na rok právě uplynulý. Celkový hospodářský výsledek za loňský rok se předpokládá okolo 600 mil. Kč. Oproti plánu jde o navýšení o 400 mil. Kč. Znamená to jednoznačně změnu trendu ve vývoji hospodářského výsledku z předchozích let. Důsledné přehodnocení finančního plánu zejména v oblasti nákladů se tak odrazilo již během prvního roku po změně ve vedení LČR. V rámci změn obchodní politiky je však situace mnohem složitější. Z řady objektivních příčin byl odložen termín výběrových řízení na smluvních územních jednotkách, kde skončila platnost Smlouvy o provádění pěstebních činností a o prodeji a nákupu dříví k 31. 12. 2004. Na základě výsledků z těchto výběrových řízení bude navázán nový smluvní vztah s našimi dodavateli od 1. 7. 2005. Původní předpoklad byl počátek roku 2005. Celá situace se navíc zkomplikovala stanoviskem Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a dnes již víme, že režimem výběrových řízení projdou všechny smluvní územní jednotky.

Cíle, které před námi stojí, nejsou nedosažitelné. Váš aktivní a pozitivní přístup, trpělivost, ochota učit se novému a ztotožnění se s těmito cíli jsou nezbytným předpokladem pro realizaci započatých změn. Za veškerou Vaši práci pro náš podnik v uplynulém roce, a odhodlání podílet se dále na těchto změnách, Vám patří mé upřímné poděkování.

Přeji proto Vám všem, aby se v novém roce 2005 splnila veškerá Vaše očekávání – jak v pracovním, tak i osobním životě. Přeji Vám a Vaším rodinám hodně zdraví a štěstí.

><

Ing. Kamil Vysýřel

OBSAH

- 2 Zpráva z tiskové konference ze dne 18. 1. 2005
- 3 Deklarace z VIII. konference generálních ředitelů...
- 3 Vznikla CHKO Český les
- 4 Vzdělávání 2004
- 6 Lesní školkaři diskutovali
- 11 Lípa - dřevina roku 2005
- 13 Námluvy na sněhu
- 14 Technologické možnosti výroby štěpky v lese
- 18 Biosférická rezervace Dolní Morava zahájila činnost
- 20 Finská lesnická akademie
- 21 Kalendář akcí 2005
- 22 Nové knihy
- 24 Co zbývá dodat

LESU ZDAR

Časopis lesníků a přátel lesa

Adresa redakce:

LČR, s. p., Přemyslova 1106,

501 68 Hradec Králové

tel.: + 420 495 860 265 (276)

fax.: + 420 495 262 391

e-mail: rezac@lesycr.cz , grepl@lesycr.cz

Vydává:

Lesy České republiky, s. p.

Přemyslova 1106, Hradec Králové 8

IČO: 42196451

Evidenční číslo Ministerstva kultury: 11416

ISSN 1214-4835

Redakční rada:

Předseda: Ing. Václav Lidický

Členové: Ing. Vlastimil Hudeček, Ing. Jaromír

Latner, CSc., Ing. Pavel Starý, RNDr. Jiří

Stonawski, Ing. Lubomír Šálek, Ing. Jan Vybíral

Odpovědný redaktor: Ing. Jan Řezáč

Redaktor: Petr Grepl

Grafická úprava: DÖRLAND, spol. s r. o.

(Podepsané články nemusí nutně vyjadřovat stanovisko vydavatele)

Tiskne:

Tiskárna Nové Město, s. r. o.,

Přetisk povolen pouze se souhlasem redakce

(Uzávěrka příštího čísla 31. 1. 2005)

Rg1-1994

Zpráva z tiskové konference

ze dne 18. 1. 2005

Dne 18. 1. 2005 se konala v Praze tisková konference Lesů ČR, kde ekonomický ředitel Ing. Zdeněk Cába podal vysvětlení posledních kroků Lesů ČR ohledně smluv se smluvními partnery.

Dnem 1. května 2004 vstoupila Česká republika na základě přístupové smlouvy do Evropské unie. Tímto dnem podléhají všechny subjekty v ČR právnímu režimu EU a současně vzniká v rámci EU jednotný regulovaný trh s volným pohybem zboží a služeb a rovným postavením všech jeho účastníků.

Novelou zákona o ochraně hospodářské soutěže zákonem č. 340/2004 Sb., byla právní úprava hospodářské soutěže dána do souladu s právem EU. Podle přístupové smlouvy uzavřené Českou republikou, Estonskem, Lotyšskem, Litvou, Maďarskem, Maltou, Polskem Slovinskem a Slovenskem, bylo povinností všech podnikatelských subjektů přistupujících zemí do šesti měsíců ode dne přistoupení k EU upravit ustanovení obchodních smluv odporujících právu EU tak, aby splňovaly podmínky požadované normami EU.

LČR provedly vlastní zhodnocení svých obchodních smluv, zejména Smlouvy o provádění pěstebních činností a o prodeji a nákupu dříví. Vzhledem k vážným pochybnostem o souladu některých ustanovení s právem hospodářské soutěže požádaly LČR o posouzení této smlouvy Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. Dopisem Úřadu z konce tohoto roku byly závěry potvrzeny.

Úřad neprovádí řízení o určení platnosti či neplatnosti určité smlouvy. Středem jeho pozornosti je ochrana hospodářské soutěže. Pokud lze v posuzované věci rychleji dosáhnout odstranění protisoutěžního stavu, řízení není zahajováno. V takovém případě Úřad sleduje plnění navrhovaných opatření k nápravě.

Tak tomu bylo i v případě LČR, když spolu se žádostí o posouzení smluv předložily návrhy nových smluv oproštěných od protisoutěžních ustanovení. Nové smlouvy budou uzavírány s partnery, kteří vzejdou z transparentního výběrového řízení, jehož 1. etapa již byla vyhlášena v prosinci minulého roku.

Smlouvy o zabezpečení lesnických činností a prodeji dříví uzavřených v minulém období jsou objektivně v rozporu s právem hospodářské soutěže. Vadná je zejména jejich podstatná část upravující prodej dříví.

Závěr o neplatnosti dosavadních smluv pro jejich rozpor s platnou právní úpravou soutěžního práva vyplývá přímo z ustanovení zákona o ochraně hospodářské soutěže a dalších právních předpisů. Nejedná se tedy o jednostranné zrušení smluv na základě opatření LČR nebo na základě rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže.

Podstatou celého procesu je odstranění závadného protisoutěžního stavu způsobeného dosavadními smlouvami. V rámci nové strategie hospodaření s majetkem státu LČR schválené zakladatelem jde mimo jiné též o uzavření nových smluv s rovným postavením všech subjektů s prosazováním tržních zásad,

včetně standardních cen (ceny v daném obchodním prostředí obvyklé) za poskytované služby v lesním hospodářství a prodej.

Snahou LČR je ukončit výběrová řízení na uzavření nových smluv na všechny územní smluvní jednotky do konce prvního pololetí 2005. Pro přechodné období do 30. 6. tr. jsou uzavírány dočasné smlouvy obsahující zásady nových smluv.

Dosavadní smlouvy byly bývalým vedením LČR uzavřeny se smluvními partnery, z tohoto je šest dominantních, bez výběrového řízení za nevýhodných ekonomicky podmínek pro LČR. Pokud by se prokázalo, že LČR poskytly selektivní výhodu vybraným soutěžitelům (například lepšími cenami, platebními podmínkami apod.) mohla by být tato část causy klasifikována jako nenotifikovaná státní podpora. Profitující subjekty by mohly být zavázány vrátit část, o kterou byly zvýhodněny, včetně úroků.

Do celé věci vstupuje aspekt EU. Při obchodu se dřívím dochází k přes hraničnímu obchodu. Vadné smlouvy by měly vliv na obchod mezi členskými státy a celá causa by tak mohla být v působnosti DG Competition (Generální ředitelství pro hospodářskou soutěž při Evropské komisi) v Bruselu.

Lesy ČR proto přistoupily k realizaci kroků k napravení protiprávního stavu. Protože v dosavadních smlouvách je klauzule, že neplatnost části smlouvy o komplexních dodávkách prací znamená neplatnost celé smlouvy, Lesy ČR informovaly dopisem své smluvní partnery o této skutečnosti a v zájmu kontinuity prací v lese navrhly řešení. Lesy ČR nikoho z lesa nevyhánějí, se smluvními partnery jednájí o smlouvách na přechodné období do vyhlášení výběrových řízení. Je ale nutné si uvědomit, že nelze dále pokračovat v protiprávním jednání, protože to by mohlo vést k fatálním důsledkům pro Lesy ČR z hlediska českého a evropského soutěžního práva. ><

Ing. Lubomír Šálek,
tiskový mluvčí LČR

Ilustrační foto: M. Hain

Deklarace

přijátá na VIII. konferenci generálních ředitelů státních lesů zemí střední Evropy 21. října 2004

Na základě deklarace přijaté v Hradci Králové 27. června 2003 byla VIII. konference generálních ředitelů státních lesů zemí střední Evropy pořádána v Polsku v Krakově od 18. do 21. 1. 2004. Na konferenci se účastnily delegace z Rakouska, Běloruska, Chorvatska, Česka, Litvy, Německa (Braniborsko), Polska, Rumunska a Slovenska. Během setkání byla prezentována a diskutována tato témata:

1. Ekonomický a právní rámec lesního hospodářství v jednotlivých zemích střední Evropy, jeho financování, další vývoj a případné organizační změny.
2. Současná situace na trhu se dřívím.
3. Zavádění programu Natura 2000 ve státních lesích.

Ekonomika (ad 1.)

Proběhla výměna informací o právních a ekonomických principech a způsobech financování organizací státních lesů v jednotlivých zemích a to v kontextu historického vývoje, současných úkolů a očekávaných změn. Bylo zdůrazněno, že základem fungujícího lesního hospodářství je princip trvale udržitelného rozvoje a využívání všech celospolečenských funkcí lesa. Bylo konstatováno, že podíl dotací z národních rozpočtů, směřujících do odvětví lesního hospodářství klesá paralelně se vzrůstem očekávání společnosti po naplňování veřejně prospěšných funkcí lesa v rámci odvětví lesního hospodářství.

Na konferenci byly prezentovány tři základní funkční modely organizace státních lesů:

- a) podnik je součástí orgánů státní správy (tento model existuje ve spolkové zemi Braniborsko; podnik je financován ze 75 % z příjmů ze státního rozpočtu, v současné době je snaha snížit tyto dotace a posílit samofinancování podniku),
- b) právní forma akciové společnosti (Rakousko a Slovensko) nebo společnost s ručením omezeným (Chorvatsko),
- c) státní podnik (Česko, Polsko, Rumunsko a Litva se skupinou separátních státních podniků).

Strategie vývoje státních lesnických organizací by měla zahrnovat pravidelné finanční posouzení současných opatření (ve smyslu organizačních změn).

Trh se dřívím (ad 2.)

Účastníci formulovali tyto závěry vzešlé z diskuse:

- koncentrace a globalizace v dřevařském a dřevozpracujícím průmyslu si vyžaduje bližší spolupráci státních lesů na regionální úrovni,
- je v zájmu organizací státních lesů, aby kontrolovaly celý řetězec dodávek dříví až k zákazníkovi,
- státní lesy, díky své významné roli ve většině zúčastněných zemí, se musí chovat nejen jako komerční společnosti, ale také jako nástroj hospodářské a sociální politiky státu.

Natura 2000 (ad 3.)

Došlo k výměně informací o zkušenostech s tvorbou sítě Natura 2000. Státní lesy akceptují základní myšlenky projektu, ale je třeba, aby plochy nacházející se na území státních lesů

byly obhospodařovány lesníky, kteří jsou také oprávněni připravovat plány péče. Během vytváření sítě Natura 2000 nebyli lesníci v dostatečné míře zapojeni do tohoto procesu. Stále pokračují dohady o způsobu financování tohoto projektu pro státní lesy. Obdobně jako jiné lesní majetky by se státní lesy měly stát příjemci dotací Evropské komise v rámci tohoto projektu. V této souvislosti byla také vyjádřena vůle po společné reprezentaci státních lesů, která by hájila lesnické zájmy v evropských strukturách.

Dále bylo odsouhlaseno, že Rakouské státní lesy (ÖBf) pošlou k vyjádření všem účastníkům návrh rozvoje metodiky a případné další kooperace organizací středoevropských státních lesů na poli benchmarkingu.

><

Krakov, 21. 10. 2004

Ing. Miroslav Kravka, Ph.D., Ing. Vít Obrdlík

Český les se stal chráněnou krajinnou oblastí

Příroda v Českém lese na Tachovsku a Domažlicku bude mít více privilegií. Vláda 13. ledna 2005 rozhodla o vyhlášení Chráněné krajinné oblasti Český les. Co to pro Český les znamená? Na jednu stranu určitá omezení, na druhou stranu třeba i více peněz z různých fondů.

Domky se mohou stavět

Problémy, které řeší lidé na sousední Šumavě, by v Českém lese neměly nastat. Nemělo by se stát, že správci území nepovolí třeba stavbu rodinného domku. Území obcí, až na Nemanice a Rybník, jsou z chráněné oblasti vyjmuta. Všechny stavby totiž podléhají schvalování orgánů státní správy ochrany přírody, což často bývá konfliktní záležitostí. S určitými omezeními a zákazy se však v Českém lese musí počítat – především v 1. zónách CHKO, ale o všem se teprve bude jednat. Návštěvníků by se však vyhlášení CHKO nemělo dotknout. Všechny dosavadní aktivity budou zachovány.

Pěťadvacátá oblast

Český les je v tuzemsku už 25. chráněná krajinná oblast. Podle slov ministra životního prostředí Libora Ambrozka ministři hlasovali pro vznik nové chráněné krajinné oblasti jednomyslně. Obcím přinese zvýšení turistického ruchu i zaměstnanosti. Ministerstvo teď musí vybrat, kde bude mít správa CHKO sídlo. V ní najdou zaměstnání možná desítky lidí. Usilují o to Domažlice, Klenčí pod Čerchovem, Přimda a Bělá nad Radbuzou.

CHKO Český les má rozlohu 470 kilometrů čtverečních, které jsou z 80 % pokryty lesem. Zahrnuje nejceněnější území příhraničního pásu hor Českého lesa. Do roku 1990 ležela velká část území v hraničním pásmu, a tím byla veškerá hospodářská činnost v této oblasti omezena. Na řadě míst se zachovaly původní cenné bučiny, vzácná rašeliniště s porosty borovice blatky či pestré květnaté louky a pastviny. Žije tu ohrožená vydra říční, tetřevka obecná, rys ostrovid či bobr evropský.

Podle MF Dnes ze 14. ledna 2005

Vzdělávání 2004

Záměrem odboru personálního a ekonomiky práce bylo připravit pro zaměstnance stručnou a přehlednou metodiku zabývající se systémem vzdělávání zaměstnanců podniku, která by v sobě obsahovala již existující vzdělávací aktivity a současně i nové vzdělávací aktivity, zařazené do tohoto systému na základě výsledků dotazníkové akce na konci roku 2003. Vedením podniku byly v listopadu 2004 schváleny tři metodiky: 1. Systém celoživotního vzdělávání, 2. Zásady kariérového řízení, 3. Směrnice o pracovních úlevách a zabezpečení studujících při zaměstnání, při účasti na školeních, kurzech, stážích, a následně distribuovány všem organizačním jednotkám jako Pokyny generálního ředitele č. 3, 4, 5/2004. Cílem článku není komentovat obsah těchto pokynů, protože předpokládáme, že všichni zaměstnanci již byly s obsahem pokynů seznámeni. Snahou je informovat zaměstnance o vzdělávacích aktivitách, které se uskutečnily v průběhu roku 2004 a o připravovaných akcích pro rok 2005.

Zkoušky odborného lesního hospodáře

Jedná se o jednu z nejrozsáhlejších aktivit podnikového systému vzdělávání, která byla zahájena v roce 1998. V roce 2004 bylo realizováno již VII. kolo zkoušek OLH. Strukturu uchazečů o zkoušky tvoří především zaměstnanci na funkci revírník, vedoucí polesí, lesní, kteří tuto zkoušku mají jako povinnou. Pro rok 2004 bylo evidováno 133 přihlášek. I nadále je tato aktivita hodnocena pozitivně i mimo náš podnik a zájem o vykonání této zkoušky projevili i zaměstnanci jiných lesnických organizací. Úspěšně tuto zkoušku složilo již 16 „cizích“ uchazečů.

Dne 30. 11. 2004 se uskutečnila schůzka členů komise, která se zabývala zhodnocením dosavadního průběhu zkoušek OLH a navrhla některé změny (např. povinnost výkonu zkoušky OLH, nové studijní materiály, aktualizace příkazů týkajících se výkonu funkce OLH a samotných zkoušek OLH). Tyto změny připravuje odbor tvorby a rozvoje lesa. Vedením podniku bylo rozhodnuto s účinností pro rok 2005 o změně obsazení komise zkoušek OLH. V tabulce uvádíme přehled o počtu zaměstnanců, kteří již zkoušku úspěšně absolvovali podle funkcí.

Funkce	Počet zaměstnanců se zkouškou OLH
lesní správce	74
zástupce LS	107
revírník	362
ostatní LS	20
ředitel KI	12
zástupce ŘKI	15
ostatní ŘKI	27
LZ	59
ředitelství	20
celkem LČR	697

Ilustrační foto: archiv redakce

Nejlepšími uchazeči byli za jednotlivé komise vyhlášeni: Ing. Otmar Filip – LS Jablonec n. N., Pavel Bis – LS Svitavy, Ing. Petr Košťál – LS Kácov, Ing. Petr Chvalkovský – LS Ledeč n. S., Martin Lang – LS Vodňany, Ing. Martin Dohnal – KI České Budějovice, Ing. Petr Jirkovský – LZ Boubín.

Scott&Hagget Consulting Ltd. (SHC)

Generální ředitel podniku v únoru 2004 rozhodl o provedení personálního auditu, pro jehož realizaci byla vybrána společnost Scott&Hagget Consulting Ltd. Cílem personálního auditu bylo:

- zmapování potřeb rozvoje a potenciálu jednotlivců a manažerských skupin (vedení podniku, vedoucí odborů a oddělení ředitelství, lesní správci, vedoucí OST, ředitelé spec. závodů, ředitelé krajských inspektorátů, cca 126 zaměstnanců),
- podpora tvorby nové organizační struktury,
- optimalizace využití osobního potenciálu k nově definovaným kompetencím v organizační struktuře

Na základě výsledků personálního auditu vyhotovila společnost SHC „Program rozvoje lidských zdrojů pro podnik Lesy ČR, s. p.“, který byl vedením podniku odsouhlasen a v intencích této koncepce se od října 2004 uskutečnilo 14 dvoudenních seminářů pro výše uvedené funkce zaměřených na téma: „Efektivní vedení“ a „Profesionální komunikace“. Další sedm dvoudenních seminářů bylo z důvodu vytíženosti úkoly souvisejícími se zajištěním obchodování s dřívím zrušeno a přeloženo do r. 2005.

Jazykové vzdělávání

Novou vzdělávací aktivitou realizovanou v tomto roce v rámci celé organizační struktury podniku je jazykové vzdělávání zaměstnanců, u kterých je podle kvalifikačních předpokladů vyžadována povinnost znalosti cizích jazyků. Bližší informace o této aktivitě byly uveřejněny Informací OPEP č. 10/2004. V současné době průběžně zaměstnanci zasílají k evidenci na OPEP dohody o poskytnutí příspěvku. Finančně bude tato aktivita vyhodnocena v roce 2005.

Ostatní

V průběhu roku 2004 byly realizovány semináře firmou Altego, s. r. o., Brno, na téma „Vnitrofiremní komunikace nižšího managementu“. Seminář byl zaměřen na zaměstnance v pracovní pozici lesní na lesních závodech a uskutečnil se na LZ Kladská a LZ Dobříš. U ostatních lesních závodů proběhne tento seminář v I. čtvrtletí 2005. I přes počáteční odstup a uzavřenost účastníků semináře, byla zpětnou vazbou z dotazníků zjištěna pozitivní odezva a zájem o pokračování ve vzdělávání i u dalších zaměstnanců. Dále se pokračovalo v seminářích připravovaných pro zaměstnance zařazených v personálních rezervách. Uskutečnily se semináře zaměřené na komunikační dovednosti – lektoři z Akademie.

Záměr pro rok 2005

Kurz „Obchodování s dřívím“

V souvislosti se změnou obchodní politiky podniku vznikla potřeba podpořit vědomostní potenciál zaměstnanců podniku, z jejichž pracovní náplně vyplývá zajišťování obchodu s dřívím. Ve spolupráci s Institutem celoživotního vzdělávání MZLU Brno je v současné době realizován kurz „Obchodování s dřívím“. Tento kurz je rozdělen do dvou částí. První část bude realizována v průběhu měsíce ledna, formou tří dvoudenních kurzů v prostorách křtinského zámku. Tato část je zaměřena především na všeobecné informace a znalosti týkající se obchodování s dřívím a příslušnou problematikou. Lektory zajišťuje IČV MZLU Brno. Druhou část budou tvořit jednodenní, popř. dvoudenní semináře cca 30 účastníků, které se zaměří přímo na problematiku obchodování s dřívím u LČR – obchodní politiku, cenová jednání, využití výpočetní techniky, apod. Lektory pro praktickou část jsou zaměstnanci Ř LČR.

Scott&Hagget Consulting Ltd. (SHC)

Vedení podniku rozhodlo pokračovat ve spolupráci se společností SHC na dalším vzdělávání zaměstnanců podniku podle připraveného „Programu rozvoje lidských zdrojů pro podnik Lesy ČR, s. p.“. V průběhu roku budou realizovány semináře, které musely být zrušeny v roce 2004 a semináře, které bezprostředně tématicky na tyto semináře navazují.

Pracovní hodnocení

V průběhu roku 2003 – 2004 došlo k řadě personálních změn na vedoucích funkcích, tedy funkcích u kterých vyplývá povinnost hodnotit své podřízené zaměstnance, a proto se v roce 2005 připravuje seminář zaměřený na pracovní hodnocení, který bude realizován společností SHC.

Ostatní

V I. čtvrtletí 2005 budou pokračovat semináře firmy Altego pro funkci lesní na lesních závodech. Začátkem roku 2005 bude provedeno výběrové řízení na ústředního dodavatele vzdělávacích aktivit. Důvodem je eliminovat případné prolínání školených témat od jednotlivých agentur a vnést jednotnou metodiku a filozofii strategického řízení lidských zdrojů.

Dále předpokládáme, že budou průběžně realizována vnitrofiremní školení, které organizují jednotlivé úseky ředitelství pro své metodicky podřízené zaměstnance, zkoušky OLH, jazykové vzdělávání. Náklady na vzdělávání, včetně personálního auditu, přesáhly v roce 2004 11 mil. Kč. Na rok 2005 je předpoklad 15 mil. Kč, vložených do vzdělávacích aktivit. >>

PhDr. Jiří Pospíšil, vedoucí OPEP, ředitelství LČR

Lesní školkaři diskutovali o svých problémech

V Perknově u Havlíčkova Brodu, ve stylovém prostředí restaurace u Palánů se konal 9. prosince 2004 odborný seminář pod výmluvným názvem „Aktuální problémy lesního školkařství v ČR“. Akci pořádalo pod záštitou MZe Sdružení lesních školkařů ČR především s cílem seznámit lesnickou odbornou veřejnost s novými podmínkami, v nichž se nachází školkařské podnikatelské subjekty po vstupu naší republiky do EU, kdy na podnikatelské prostředí lesního školkařství začaly působit nové oborové právní předpisy, tj. zákon č. 149/2003 Sb., o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin a jeho prováděcí vyhlášky.

O tom, že nahromaděných problémů při zavádění nových právních norem do praktického školkařského provozu je mnoho, svědčila mimořádně hojná účast, která téměř překračovala kapacity přednáškového sálu. Jednání moderoval manažer SLŠ ČR Ing. Vladimír Foltánek a na samotný závěr semináře přednesl „Stanovisko účastníků odborného semináře“, které bylo aklamací bez výhrad podpořeno všemi přítomnými školkařskými odborníky. V průběhu semináře zazněla celá řada zajímavých referátů, stručné upravené výňatky z některých vystoupení uvádíme níže.

Lesnický sektor v rámci EU

Ing. Jiří Matějček, CSc. (VÚLHM)

Lesnický sektor EU je daleko více komplexnější než v minulosti, protože do oboru zasahuje mnoho různých zájmů z jiných sektorů, např. životní prostředí, energie, využití půdy a rozvoj venkova, ekonomika a obchod v rostoucí míře veřejný sektor s tím, jak vzrůstá význam ochrany přírodních zdrojů a environmentálních a rekreačních služeb, které les poskytuje. Smluvně kodifikovaná společná lesnická politika zemí EU na té úrovni, jaká je např. v oblasti zemědělství, doposud neexistuje, má roli pouze koordinační a harmonizační. Tak to schválila v prosinci roku 1998 Rada Evropy v „Rezoluci k lesnické strategii Evropské unie“. Charakteristikou lesopolitiky EU je absence centrálního kontaktního bodu pro lesnický lobbying. Silný jednotný hlas v mezinárodních fórech a různých debatních iniciativách je více než potřebný. Do problematiky lesnické politiky EU zasahuje především:

- **Globalizace obchodu** – ekonomické prostředí se vyznačuje rostoucí ekonomickou liberalizací. Vlastníci lesů v EU čelí narůstajícím obtížím udržet se na globálním trhu, protože hodnota jejich environmentálních a dalších služeb, jako je např. ochrana půdy, povodí nebo regulace klimatu a další, není uvažována v ekonomických kategoriích, není vyčíslena peněží. Při poskytování těchto veřejných užitků stojí vlastníci před dilematem, že výnosy ze dřeva nejsou již dostatečné ke krytí všech veřejných požadavků kladených na lesy. Jedním z hlavních problémů evropského lesnictví je tedy zvýšit ekonomickou životaschopnost trvale udržitelného hospodaření v lesích a konkurenceschopnost na globální úrovni.
- **Certifikace lesů** – tržní nástroj zavedený na podporu trvale udržitelného hospodaření v lese, který může být rozšířen i na certifikaci výrobků ze dřeva a na dřevozpracující průmysl v podobě spotřebitelského řetězce z lesa až ke konečnému spotřebiteli.

- **Ochrana přírody** – Realizace směrnice o ptácích a vytvoření soustavy Natura 2000 významně ovlivňuje lesnickou politiku. Vlastníci lesů, na jejichž území se vyskytují dotčená chráněná území, požadují silnější zapojení do rozhodovacího procesu.
- **Změna klimatu** – existuje již řada právních předpisů na zvýšení obnovitelných zdrojů energie ve výrobě energie, vytápění a dopravě. Evropská komise připravuje Akční plán pro biomasu, aby podpořila její produkci a užití.
- **Monitoring lesů** – nový program Forest Focus bere v úvahu také údaje vztažené k biologické diverzitě, změně klimatu, poutání uhlíku a lesním půdám. Výstupy z něj by mohly iniciovat diskusi o tom, že lesy nejsou pouze poskytovatelem dřeva, ale celé řady služeb pro moderní společnost.
- **Rozvoj venkova** – reforma společné zemědělské politiky v roce 2003 dala nový podnět k rozvoji venkova, kde důležitost lesnictví je uznávána pro trvale udržitelný rozvoj venkovských oblastí.

Lesnickou politiku ovlivnila významně celá řada konferencí a zasedání globálního i kontinentálního charakteru, a to Světový summit o trvale udržitelném rozvoji (WSSD) v Johannesburgu v roce 2002, Čtvrtá Ministerská konference o ochraně evropských lesů konaná ve Vídni v roce 2003, Lisabonská rada v roce 2000 a Gothenburská rada v roce 2001.

Nové právní předpisy vztahující se k lesnímu školkařství a jejich provozní aplikace Ing. Jiří John (MZe ČR - Úsek LH)

V rámci harmonizace právních předpisů ČR s předpisy EU byl přijat zákon č. 149/2003 Sb., O obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin, který nabyl účinnosti dnem 1. 1. 2004 a ve všech svých ustanoveních je závazný bez možnosti udělovat výjimky. Přesto se při jeho aplikování do provozních podmínek objevila řada problémů a chyb ať již charakteru formálního nebo přímo v právním aparátu, které je nutno urychleně řešit.

V části vymezení pojmů nejsou uvedeny některé definice např. lesní dřeviny. Jiné definice jsou zbytečně poplatné jazykovému překladu (rodičovsky strom, rodiče rodin). Vyskytují se i chyby vyplývající z legislativních úprav (definice klonu). Často připomínkovan je § 6 – potvrzení o původu. Tuto problematiku je nutné zpracovat novým způsobem včetně stanovení kompetence při dělení oddílů a vystavování potvrzení o původu nově vzniklých partií reprodukčního materiálu lesních dřevin.

Konfliktní je též § 40 – přechodná ustanovení. V odstavci (2) je uvedeno, že reprodukční materiál získaný nebo vyrobený podle dosavadních právních předpisů a vybavený průvodní dokumentací podle dosavadních právních předpisů lze uvádět do oběhu do 31. prosince 2005. Písemné stanovisko k tomuto problému bylo zasláno SLŠ ČR. *(Na tomto místě manažer SLŠ ČR Ing. Vladimír Foltánek připomenul, že avizovaná ztráta členů SLŠ ČR na produkční ploše v důsledku tohoto ustanovení činí 133 milionů korun.)*

V současné době je dokončován rejstřík uznaných zdrojů i národní seznam a oba dokumenty budou uvedeny na webových stránkách pověřené osoby. Pověřenou osobou byl určen Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti dne 14. 11. 2003 pod čj.: 39 956/2003 – 3020. Praktické dopady nově navrhovaných znění sporných ustanovení zákona č. 149/2003 Sb., O obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin, budou konzultována s členy SLŠ ČR.

Nakládání se semeny a sazenicemi lesních dřevin jako výkon regulovaného povolání a činnosti Ing. Miroslav Řešátko, CSc., (MZe ČR - Úsek LH)

Právníké i fyzické osoby musí mít pro nakládání se semeny a sazenicemi lesních dřevin v ČR udělenou licenci. Licenci uděluje rozhodnutím ve správním řízení MZe na základě písemné žádosti doložené příslušnými doklady vždy na dobu pěti let. Licence jsou opatřeny číslem jednacím a od roku 1999 jsou označeny také číslem jednotného registru podle centrální registrace právníků a fyzických osob zabývajících se nakládáním s rostlinami v ČR Ústředním kontrolním ústavem zemědělským a Státní rostlinolékařskou správou. Toto označení má význam pro všechny držitele platné licence, neboť jim umožňuje uvádět do oběhu reprodukční materiál lesních dřevin v rámci celé EU bez dalších nutných administrativních úkonů.

Ve školkařském provozu je stále cca 20 % subjektů nakládajících se semeny a sazenicemi lesních dřevin, které nemají licenci vůbec či mají prošlou dobu platnosti, což může dotýcným způsobit problém po provedené obnově lesa při žádostech o úhradu zalesňovacích nákladů z dotací.

Zákon č. 149/2003 Sb. přinesl určité změny při udělování licenci. Licence může být udělena i cizím státním příslušníkům, kteří prokážou, že jsou ve své mateřské zemi registrováni pověřeným úřadem pro nakládání s reprodukčním materiálem lesních dřevin. Může být také udělena fyzické osobě, která nesplňuje předepsané požadavky, ale jejíž odpovědný zástupce tyto požadavky splňuje. Platnost licence po uplynutí pěti let není možno prodloužit, držitel licence musí žádat o vydání licence nové, přičemž číslo jednotného registru zůstává v nové licenci zachováno. Toto číslo je nutné uvádět na potvrzení o původu reprodukčního materiálu lesních dřevin i na průvodních listech.

Nové legislativní předpisy přinesly také změnu v evidenci činnosti nakládání se semeny a sazenicemi lesních dřevin. Jednotlivé činnosti budou evidovány a přispějí k ucelené evidenci všech oddílů reprodukčního materiálu lesních dřevin uváděných do oběhu v ČR i EU. Hojně dotazy na konkrétní činnosti v rámci nové legislativy v oblasti nakládání

>>

Sdružení lesních školkařů České republiky

V roce 1995 bylo založeno několika většími privátními vlastníky lesních školek Sdružení pěstitelů sadbového materiálu lesních dřevin. V roce 1997 pak změnilo název na současné Sdružení lesních školkařů České republiky. Sdružuje právníké i fyzické osoby zabývající se lesním školkařstvím a lesním semenářstvím (pěstování, skladování, distribuce a prodej sadebního materiálu lesních dřevin, sběr, skladování a prodej osiva lesních dřevin), koordinuje jejich činnost a chrání jejich oprávněné zájmy. V rámci této činnosti vytváří podmínky pro specializovanou spolupráci svých členů, spolupracuje se státními orgány, s domácími i zahraničními organizacemi a s veřejností. Zaujímá stanoviska, předkládá řešení k odborným, hospodářským a politickým tématům, která se dotýkají lesního školkařství v České republice a zájmu svých členů. Předsedou SLŠ ČR je Ing. Ivo Machovič, manažerem SLŠ ČR pak Ing. Vladimír Foltánek.

K 1. listopadu 2004 má sdružení registrováno 76 řádných členů, 75 tuzemských a 1 zahraniční ze Slovenské republiky. Všichni členové jsou vlastníky či nájemci lesních školek, které ve vlastní režii obhospodařují. Velikost těchto školek je diferencovaná od 0,36 ha až po sumárních 270 ha produkčních ploch všech školek jednoho člena sdružení. Z celkového počtu členů sdružení je 73 členů takových, kteří obhospodařují lesní školky o produkční ploše do 50 ha, z toho pak 34 členů do výměry 5 ha. Tři členové mají ve svém vlastnictví lesní školky, jejichž sumární produkční plocha přesahuje 50 ha.

Největším odběratelem sadebního materiálu lesních dřevin je státní podnik Lesy České republiky; 57 členů sdružení má statut „pověřeného pěstitele“ v rámci tzv. „Smluv s pověřenými pěstiteli“, kde jsou konkretizovány podmínky při pěstování sadebního materiálu lesních dřevin pro potřeby LČR.

>> s reprodukčním materiálem jsou zpracovávány a písemná stanoviska budou uveřejněna na www stránkách MZe.

Zkušenosti se zákonem 149/2003

u orgánů veřejné správy obcí s rozšířenou působností

Ing. Milan Slavinger (Magistrát města Jihlavy)

Zákon č. 149/2003 Sb., O obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin, přinesl soubor změn, které ve svém praktickém důsledku mají jak kladné, tak negativní dopady. Základní změny jsou: Uznávání zdrojů reprodukčního materiálu a povolování mytních těžeb v nich se přenáší o stupeň výše na krajské úřady. Orgán veřejné správy obce s rozšířenou působností má kompetence vydávat potvrzení o původu reprodukčního materiálu, vede evidenci o vydaných potvrzeních. Rozšířilo se uznávání zdrojů i na kategorii identifikovaný materiál. Zmenšila se kompetence osob s licenci a zavedlo se mnoho nových povinností pro producenty reprodukčního materiálu.

Novými kompetencemi tak významně narostla administrativa na orgánech veřejné správy a administrativní povinnosti silně zatěžují také dodavatele, především v jarním období při vyzvedávání, zvyšují tak jejich náklady a snižují konkurenceschopnost. Některá ustanovení zákona jsou nejednoznačná, umožňují různý výklad a aplikace zákona z hlediska dodržování termínů je provozně těžko realizovatelná.

Z pohledu orgánu veřejné správy se projevují ještě další podstatné problémy. Například orgán veřejné správy má vystavit potvrzení o původu do 10 dnů po sběru semenného materiálu či vyzvednutí sadebního materiálu. Tento termín však může být nesplnitelný v jarním období v místech velkoškoklek nebo tam, kde je velké množství menších pěstitelů reprodukčního materiálu. Pracovník státní správy, který je často na některých obecních úřadech s rozšířenou působností na veškerou agendu spojenou s výkonem SSL sám, musí tak vydat desítky až stovky potvrzení o původu.

Stanovisko účastníků semináře k aktuálním problémům lesního školkařství v České republice

Lesní školkařství je jednou z tradičních lesnických disciplín a tvoří jeden ze základů péče o trvale udržitelné hospodaření s lesním majetkem. Historicky významným krokem v lesním školkařství v ČR se stala skutečnost, že po uskutečněné transformaci a privatizaci lesního hospodářství v r. 1992 přešla většina školkařských provozů do užívání či vlastnictví privátních subjektů a jejich činnost byla položena na podnikatelskou bázi. Produkce sadebního materiálu z lesních školek se stala záležitostí jeho ekonomického uplatnění na odběratelském trhu vlastníků lesa či vlastníků pozemků určených k zalesnění, a to při současném nutném respektování všech vztahujících se právních předpisů k problematice uvádění sadebního materiálu lesních dřevin do oběhu.

Nutnost adaptace naší právní soustavy na právní podmínky EU s sebou přinesla mj. i vydání zákona č. 149/2003 Sb., jehož některá ustanovení jsou, bohužel, v rozporu s možností praktického provozně řešitelného akceptování a současně přináší riziko vzniku značných negativních ekonomických dopadů na privátní školkařské subjekty. Po podrobné analýze jednotlivých ustanovení tohoto zákona (zejména pak § 6 a § 40) a projednání problematiky na řadě odborných jednáních je evidentní, že je plně žádoucí znění předmětného zákona ve smyslu možnosti jeho reálného naplnění novelizovat.

Nové právní prostředí pro podnikatelské subjekty v lesním školkařství zavádí celou řadu nutných evidenčních a kontrolních systémů a postupů. Jejich plná akceptace je však tak náročná, že podnikatelské subjekty v lesním školkařství enormně zatěžuje jak časově, tak nákladově. Na základě

této skutečnosti se jeví jako potřebný vstřícný přístup státu k úhradě alespoň části nákladů spojených s poskytováním vyžadovaných informací a údajů o činnosti školkařských subjektů.

Trh s produkty lesních školek, tj. se sadebním materiálem lesních dřevin, je značně specifický a svým tržním prostorem limitovaný. Školkařské podnikatelské subjekty jsou kromě toho vystaveny značným rizikům vyplývajících z působení vlivů počasí, cyklů semenných roků jednotlivých lesních dřevin a též výskytu celé řady nově se objevujících chorob a škůdců na sadebním materiálu či osivu. Pro lesní školkařství však prakticky neexistuje možnost čerpání ekonomických podpůrných stimulů v podobě dotačních titulů, podpůrných ekonomických programů, či možnosti využití finančních náhrad za vzniklé nezaviněné škody. Ve srovnání s okolními zeměmi se proto naše lesní školkařství dostává technicky a technologicky na obecně klesající úroveň. Jako žádoucí se jeví zařadit lesní školkařské subjekty do kategorie „vlastníků lesa“ s možností přístupu k některým dotačním titulům.

Lesní školkařství je považováno za činnost, která má pro vlastníky lesů především službový charakter. Uzané zdroje osiva jsou však v rukou vlastníků lesů a osivo lesních dřevin z těchto zdrojů se tak stává nejen strategickým materiálem, ale i nástrojem k možnosti ovlivňování rozvoje či útluhu školkařských podnikatelských subjektů. Je proto potřebné zjednodušit evidenční a povolovací systém k možnosti nákupu lesního osiva od vlastníků lesů a v těch případech, kdy vlastníkem zdroje osiva je stát, postupovat formou nabídky osiva lesních dřevin k prodeji lesním školkařským subjektům.

Podnikatelské subjekty v lesním školkařství mají enormní zájem zajistit pro vlastníky lesů produkci sadebního materiálu lesních dřevin v požadované druhové, genetické, morfologické i fyziologické kvalitě a podílet se tak na obnově našich lesů. Věřím, že současné aktuální problémy mající negativní vliv na jejich činnost jsou pouze přechodného rázu a podaří se je v brzké době odstranit.

Dalším závažným problémem je vydávání potvrzení o původu na identifikovaný materiál, které dříve platný zákon nevyžadoval. Potvrzení podle současné legislativy může orgán veřejné správy vydat pouze v tom případě, že zdroj tohoto materiálu byl schválen krajským úřadem jako identifikovaný zdroj. Mohou se však vyskytnout případy, kdy vlastník zdroje o uznání nehodlá žádat, protože ho nepotřebuje – materiál prodal jiné osobě nebo zdroj reprodukčního materiálu neexistuje (porost byl smýcen). Novela zákona by měla umožnit obchodovat s tímto materiálem do vyčerpání zásob. Problémem je rovněž vedení evidence o vydaných potvrzeních o původu. Zákon neupravuje, co má evidence obsahovat a jak má být jako veřejná listina přístupná veřejnosti, proto není zatím evidence na příslušných úřadech prováděna.

Podle zákona (§ 34 odst. 1 písm. c) lze uložit pokutu až do výše 100 000 Kč tomu, kdo uvede do oběhu reprodukční materiál s průvodním listem obsahujícím neúplné údaje. Identifikovaný a kvalifikovaný materiál nemůže opustit školku do té doby, než orgán veřejné správy vystaví potvrzení o původu, což podle zákona vystavuje do 10 dnů od vyzvednutí sadebního materiálu. Praktický provoz však tento postup neumožňuje.

Pracovník veřejné správy, který je současně vlastníkem lesa a dodavatel reprodukčního materiálu by měl vykonávat tuto licencovanou činnost mimo územní působnost výkonu své funkce pracovníka veřejné správy. Zákon o lesích i zákon o reprodukčním materiálu není v tomto jednoznačný, avšak podle názoru JUDr. Ing. Martina Flory je zde možno odvolat se na ustanovení správního řádu o podjatosti a ustanovení § 73 odst. 2 až 5 zákoníku práce. Problémů při praktickém uplatňování nového zákona č. 149/2003 Sb. je ještě celá řada a nejednoznačná či chybná ustanovení nebude zřejmě možné řešit jinak než jeho novelizací.

Aktuální problémy přenosu informací o školkařské činnosti
Ing. Antonín Jurásek, CSc. (VÚLHM, Výzkumná stanice Opočno)

Problematika informací o školkařské činnosti a reprodukčním materiálu lesních dřevin (RMLD) je aktuální zejména ve vazbě na novou legislativu, tedy především na Zákon o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin č. 149/2003. Ovšem komplexní informace o RMLD přinesou ve vztahu na celosvětové trendy i důležitý přínos z hlediska podnikatelského. Pro lesnickou veřejnost a tím i pro lesní školkaře budou například k dispozici informace o zdrojích RMLD a informace v sumární podobě o obchodovaném a rozpěstovaném materiálu.

Ucelenější informace o zdrojích RMLD byly v minulých letech dostupné pouze u LČR. V podstatně horší stavu jsou data od soukromých vlastníků lesa a také data o zdrojích RMLD v lesích národních parků pod správou MŽP. Kvalitní informační databáze o produkčních možnostech školek a vypěstovaném sadebním materiálu dodnes prakticky chybí.

Podle nové právní úpravy je každý dodavatel RMLD povinen vést příslušnou evidenci o každém oddílu reprodukčního materiálu a dále k 30. 11. každého kalendářního roku předložit pověřené osobě, tj. VÚLHM Jíloviště-Strnady, záznamy o každém oddílu reprodukčního materiálu, který má v držení nebo který uvádí do oběhu, a evidenci školkařské činnosti provozované v rámci licence. Pověřená osoba (VÚLHM) tyto informace zpracuje a ukládá do uceleného informačního systému.

V prováděcí vyhlášce č. 29/2004 je v odstavci 2 § 15 uvedeno, že předepsanou evidenci o RMLD je možno nahradit archivováním jednotlivých průvodních listů RMLD, pokud splňují požadavky na tuto evidenci. Proto byly průvodní listy RMLD zvoleny jako jeden ze stavebních prvků pro přenos informací od dodavatelů k pověřené osobě a do informačního systému.

Formuláře průvodních listů v současné podobě umožňují bezchybné editování a tisk, relativně jednoduché a bezchybné splnění povinnosti odeslání informací RMLD pověřené osobě. Pro informační systém jsou v současné době připraveny i formuláře o zásobách RMLD u dodavatelů a hlášení o produkční ploše školkařského provozu. Bylo by velmi účelné, aby i tyto formuláře editoval přímo dodavatel a v termínu je zasílal ve formě hlášení pověřené osobě (VÚLHM).

Povinnost poskytovat informace o reprodukčním materiálu lesních dřevin je běžnou praxí používanou v zemích EU. Systém, kdy na jedné straně budou soustředěny informace o zdrojích RMLD a vydaných potvrzeních o původu při uvádění RMLD do oběhu, na straně druhé informace o pohybu RMLD v rámci obchodování, představuje prakticky jedinou efektivní možnost kontroly a udržení odpovídající kvality reprodukčního materiálu pro obnovu lesa.

Poskytování informací o produkci sadebního materiálu by nebylo vhodné považovat za omezování vlastnických práv. Jak ukazuje praxe v zahraničí, např. i v tvrdém konkurenčním prostředí USA, jsou tyto informace naopak producenty považovány za nezbytnou reklamu. V narůstajícím konkurenčním tlaku podnikatelského prostředí EU mají a budou mít rychlé a přesné informace velký význam.

Péče o genofond lesních dřevin a možnosti získávání reprodukčního materiálu z uznávaných zdrojů u LČR.
Ing. Jaroslav Zezula (vedoucí OTRL, Ř LČR, s. p.)

Koncepce zachování a reprodukce genových zdrojů lesních dřevin pro období 2000 – 2009

Péče o genofond lesních dřevin je zahrnuta jak v dlouhodobých úkolech, tak v krátkodobých úkolech lesnické politiky LČR, jak vyplývá ze zákonem stanovené povinnosti vlastníka (správce) lesa. Po roce 1996, kdy došlo v lesnické legislativě ke změnám zajišťujícím právní rámec pro tzv. trvale udržitelné obhospodařování lesů, došlo i u LČR k přepracování strategických materiálů zabývajících se problematikou udržení a rozvíjení genových zdrojů lesních dřevin.

>> V roce 1999 přijal státní podnik nový materiál s názvem „Koncepte zachování a reprodukce genových zdrojů lesních dřevin pro období 2000 – 2009“, kde jsou zohledněny nové trendy, tedy zvyšování podílu listnatých dřevin a jedle na obnově lesa, podpora ohrožených druhů dřevin a zvyšování druhové rozmanitosti lesa podporou dosud opomíjených dřevin. Primárním cílem této koncepte je propojení odborného a teoretického fundamentu s vlastní provozní praxí.

Plošná provozní opatření, mezi něž patří např. přednostní uplatňování přirozené obnovy, řádné obhospodařování genových zdrojů v lesních porostech aj., jsou zajišťovány z úrovně lesních správ a lesních závodů. Specializovaná opatření v péči o genové zdroje lesních dřevin, jako je např. výběr porostů vhodných k zařazení do genových základů lesních dřevin či vhodných k uznání za zdroje reprodukčního materiálu lesních dřevin a jiné úkoly, jsou zajišťovány oblastně prostřednictvím specialistů pro genetiku.

Personální a organizační zabezpečení odborné péče o genofond lesních dřevin

Je zajišťováno na všech úrovních organizační struktury podniku. Odbor tvorby a rozvoje lesa na ředitelství podniku v Hradci Králové metodicky řídí jednotlivé krajské inspektoráty (KI). Na jednotlivých KI působí inspektor tvorby a rozvoje lesa jako poradce v oblasti péče o genové zdroje pro jednotlivé podřízené lesní správy (LS) a lesní závody (LZ). Na čtyřech KI je pak pracoviště specialisty pro genetiku, který se věnuje realizaci tzv. specializovaných opatření v rámci přírodních lesních oblastí. Péči o genové zdroje se však v podstatě věnuje veškerý venkovní personál.

Přímo řízený Semenářský závod v Týništi nad Orlicí zajišťuje, jako jediný podnik v ČR, komplexní služby v oblasti luštění, skladování a předosevní přípravy semen všech lesních dřevin nejen pro své LS a LZ, ale pro všechny ostatní vlastníky lesa.

Informační systém pro vedení databázových genových zdrojů a jejich aktuální stav u LČR

Všechny organizační jednotky LČR budou vybaveny počátkem roku 2005 programem LESAN / GENEV určeným pro evidenci veškerých uznaných zdrojů reprodukčního materiálu a vyhlášených genových základů lesních dřevin. Výstupy z tohoto programu budou univerzálně použitelné nejen pro pracovníky z řad LČR, ale i pro pracovníky SSL a pověřené osoby.

Stav genových zdrojů lesních dřevin obhospodařovaných LČR v roce 2004

genové zdroje	počet (ks)	výměra v ha
genové základny	186	86 293
semenné sady, směs klonů	98	245
z toho založené LČR – jehličnany	12	19,21
z toho založené LČR – listnáče	31	35
rodičovské stromy a klony	6651	-
z toho schválené za LČR	3267	-
uznané porosty fenotypové třídy „A“	-	10 544
uznané porosty fenotypové třídy „B“	-	67 040
uznané porosty fenotypové třídy „C“	-	4 169

Podle zákona č. 149/2003 Sb., O obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin, musí veškerý reprodukční materiál lesních dřevin uváděný do oběhu pocházet z úředně uznaných zdrojů. LČR proto požádaly příslušné orgány o uznání identifikovaných zdrojů reprodukčního materiálu všech druhů lesních dřevin kromě smrku, borovice a modřínu (v tabulce porosty fenotypové třídy „C“).

Sběr semenného materiálu v uznaných porostech ve správě LČR

LČR zodpovědně naplňují povinnost vlastníka lesa vyplývající ze zákona o lesích a většinového vlastníka reprodukčního materiálu lesních dřevin v ČR, zajišťují proto sběr semen lesních dřevin nejen pro svou potřebu, ale také pro potřeby jiných vlastníků lesa a pro potřeby obchodu se semenným materiálem.

V souvislosti s přijetím nového zákona č. 149/2003 Sb., je připravována změna vlastních vnitropodnikových pokynů o nakládání se semeny lesních dřevin, jehož cílem je právě úprava procesu zajišťování zásob pro vlastní potřebu LČR a pro potřeby ostatních vlastníků lesa a pěstitelů sadebního materiálu na základě marketingového průzkumu Semenářského závodu v Týništi nad Orlicí. Semena lesních dřevin jsou považována LČR za strategickou komoditu v lesním hospodářství a tak k nim bude také přistupováno.

Sběr veškerého osiva bude zajištěn LČR ve vlastní režii převážně prostřednictvím specializovaných firem, což mohou být i způsobí pěstitelé sadebního materiálu. Sběr bude prováděn na základě smlouvy o dílo a osivo zůstane ve vlastnictví LČR. Prodej osiva bude prováděn na základě celopodnikové platného ceníku na lesních správách na lesních závodech či prostřednictvím specializovaného Semenářského závodu v Týništi nad Orlicí, na jehož internetových stránkách bude rovněž zveřejněn ceník semen lesních dřevin platný na příslušný kalendářní rok a ceník za luštění, skladování a ostatní služby.

Veškerý sadební materiál určený k obnově lesa u LČR, je získáván prostřednictvím pověřených pěstitelů, se kterými mají LČR uzavřeny smlouvy nebo ve vlastních školkách LČR. Pro rok 2005 jsou připraveny smlouvy nové, tzv. „Smlouvy o dodržování podmínek při pěstování sadebního materiálu lesních dřevin určeného pro lesy obhospodařované LČR“, které budou s pověřenými pěstiteli uzavírat příslušné krajské inspektoráty LČR. V těchto smlouvách je mimo jiné ustanoveno, že LČR mají povinnost nabídnout pověřenému pěstiteli odpovídající množství semen lesních dřevin a ten povinnost toto semeno odebrat a vypěstovat sadební materiál pro potřeby LČR. >>

Přípravila redakce

Lípa – dřevina roku 2005

Zabývat se popisem našeho národního stromu v lesnickém časopise by bylo nošením dříví do lesa a tak se na letošní strom roku zkusíme podívat z trochu jiného úhlu pohledu.

Historický výskyt lípy na našem území

Lípa se na našem území pravděpodobně objevila až v průběhu mladších třetihor, kdy se vzhled tehdejších lesů již přibližoval rázu dnešních přirozených lesů. V průběhu starších čtvrtohor (pleistocénu) z našeho území střídavě ustupovala před jednotlivými ledovými dobami a opětovně se vracela v dobách meziledových. V mladších čtvrtohorách (holocénu) se po zatím poslední době ledové vrátila na naše území až v průběhu boreálu (období před 9700 až 8000 lety) jako součást smíšených lesů vegetačního pásu *Quercus* – *Tilia* – *Acer*.

Nejvyššího přirozeného zastoupení na našem území lípa dosáhla v první polovině atlantika (atlantik – období před 8000 až 6000 lety), ale již v druhé polovině atlantika začal vegetační pás *Quercus* – *Tilia* – *Acer* ustupovat před šířícím se smrkem. K razantnímu ústupu lípy z našich lesů došlo v průběhu epiatlantika (období před 4000 až 1250 lety) a to jednak v důsledku šíření se buku na našem území a jednak v důsledku počátků zemědělské činnosti člověka na našem území. V historické době dochází k dalšímu poklesu zastoupení lípy v našich lesích, zpočátku pozvolnému jako výsledek těžby lýka a lesopastevního způsobu hospodaření v lesích. K nejvýraznějšímu poklesu zastoupení lípy došlo v posledních zhruba třech stoletích intenzivním zaváděním smrkových a borových monokultur.

Význam

Lípa je lesnický i sadovnický pěstovaná dřevina. Lípy se vysazují jako meliorační a půdoochranné dřeviny. Jsou ceněny i jako solitérní a alejové stromy. Obě naše původní domácí lípy – velkolistá i malolistá (srdčitá) mají měkké, lehké a velmi snadno obrobitelné dřevo, které se využívá především na výrobu překližek, rýsovacích prken, beden, dřevité vlny, tužek a v řezbářství. Zvláště v minulosti mělo velký význam i lipové lýko, které se používalo například na výrobu nádob

na obilí a mouku, k výrobě střevíců, rohoží apod. Lípy mají značný význam i jako dřeviny medonosné a květenství se sbírají pro léčivé účinky.

Lípa – léčiva rostlina

Lípa se mezi léčivkami objevila až koncem 16. století, ale již před tím se doporučovalo dřevěné uhlí z lípy proti průjmům a střevním potížím. Léčivou drogu poskytují květenství lip. Sbírat se má za suchého počasí na začátku rozkvětu i s blátnitým listenem. Droga je zelenavá se zlatými květy, nepřípustná je zahnědlá nebo z překvetlých květenství s plody. Droga z našich domácích druhů lip má slabý medový pach a sladce slizovitou chuť. Lipový květ bývá pro nesnadný sběr nedostatkovou drogou. Účinnými látkami drogy jsou flavonoidy, silice, třísloviny a slizy. Hlavní součástí flavonoidů je tilirosid, což je snad i hlavní složka drogy, hlavní součástí silice je farnesol, tříslovin je v květní droze poměrně málo, sliz se skládá z hexóz kyseliny uronové a metylpentózy.

Ve vzájemném poměru silice a tříslovin spočívá vůně a chuť drogy. Tento poměr je nevyrovnaný a nevhodný u nepůvodních u nás pěstovaných druhů lip, např. lípa stříbrná a americká. Droga z nich pocházející má nepříjemnou sladce olejovitou příchutí. Lipový květ je účinný prostředek potopudný, protizánětlivý, spazmolitický a diuretický. Jako podpůrné léčivo se používá při nemocech z nachlazení. V lidovém léčitelství se používá i při chorobách močového a zažívacího ústrojí. Doporučuje se i v kosmetice ke koupelím vlasů a proti pihám. Lipová kůra, která obsahuje hojně tříslovin a dále fraxin a eskulin se doporučuje jako choleretikum a antispazmodikum. Všeobecně znám a velmi oblíben je lipový čaj a stejně tak i „čistý“ lipový med. >>

Ing. Kamil Beznoska,
ředitelství LČR

Ilustrační foto: J. Zumr

Stát lesy Rakousku nenabízí

Autor: Karel Mach

Pramen: Právo; Rubrika: Trhy & ekonomika; Strana: 16;
Datum: 22. 12. 2004

V českém lesnictví proběhl v roce 1992 na evropské poměry zcela ojedinělý, a nebojme se říct nevhodný, proces transformace státních lesů v působnosti ministerstva zemědělství. Jeho další přetrvávání je neudržitelné, vyžaduje rychlý a rázný zásah.

Nelze si již nechat nalhávat uměle vytvořené domněnky jako např. o neziskovosti jiných státních lesů zemí EU. Musíme se opírat o fakta ověřená praktickými výsledky. A ta jasně říkají, že každá úspěšná organizace pověřená obhospodařováním státních lesů s dominantním podílem jehličnatých dřevin, prodává dříví podíl svého dříví ve vlastní režii.

To platí zejména pro podobné a příkladně hospodařící podniky hospodařící se státními lesy Rakouska, Bavorska, Finska, Švédska a Norska. Tyto subjekty dosahují v průměru několikanásobně vyššího zisku než Lesy České republiky, státní podnik. Zdrojem dosahovaných zisků je klíčová lesnická činnost – produkce dříví. Pro tyto státní lesy je zcela nepředstavitelné, že by výsledek jejich dlouholetého snažení měl být prodáván přes prostředníky nebo nastojato.

V současnosti jsme pro smích ostatním zemím, když si nedokážeme prosadit základní, pro ně zcela samozřejmou podmínku hospodářského úspěchu, a to kontrolu LČR nad logistikou pohybu dřevní hmoty.

Abychom si tato fakta ověřili, zintenzívnili jsme v posledních měsících mezinárodní kontakty a spolupráci. K tomu patřily i schůzky s rakouskými či bavorskými státními lesy, které naše záměry vítají o to více, že jedině velcí vlastníci lesa jsou schopni čelit tlakům stále více globalizujícího dřevozpracujícího průmyslu.

Bohužel se tyto, a nejen tyto aktivity snaží zneužít některá podnikatelská uskupení, mající za cíl vyvolat chaos a rozvrátit současné záměry státu. Jejich snahou je pod záminkou nesmyslných falešných informací a alibismu tzv. "české lesnické cesty" či "znárodnění" českých lesů nechat české lesnictví v mezinárodní informační i praktické izolaci, která opodstatňuje dosavadní systém fungování LČR. Tento systém prodávání dříví nastojato přináší soukromým společnostem obrovské zisky na úkor státu, o které pochopitelně nechtějí přijít, a tak zneužívají odborářů, kterým tvrdí, že změny připraví tisíce lidí o práci, straší likvidací firem, podněcují stávkové pohotovosti a připravují jiné nátlakové akce.

Přítom základem nové strategické koncepce LČR je produkce dříví s maximální přidanou hodnotou tak, aby zůstala v tuzemsku a v lesním hospodářství jak ve státní, tak i v soukromé sféře. A proto nebudou LČR prodávat dříví přes prostředníky a už vůbec ne přes zahraniční subjekty. Důvod je více než jasný. Vlastnictvím významných zásob dřevní hmoty mohou státní lesy vyvinout tlak na zpracovatelský průmysl, který se sloučil v nadnárodní koncerny,

ovládající evropský i mimoevropský trh s řezivem. Maximální přidanou hodnotu lze dosáhnout jen řízením logistiky pohybu dříví.

Jedním z jejích hlavních principů je rozdělování a načasování dodávek dříví, za jejichž jistotu je dřevozpracující průmysl ochoten zaplatit. Nikdo jiný než velký vlastník lesa to není schopen zajistit. Každý mezičlánek v tomto procesu znamená velkou ekonomickou ztrátu pro stát a velké zisky pro prostředníky.

LČR těží ročně přibližně 7,3 mil. m³ dříví. Jestliže je obchod rozdělen na desítky různých obchodních firem, které prosazují svoje zájmy, znamená to vždy roztržství tohoto jedinečného zdroje. Nyní se nejedná jen o koncepci znamenající přesun zisku dnes generovaného v určitých soukromých podnikatelských subjektech tam, kam patří, tedy na LČR, ale jde především o využití potenciálu, který skýtá přes 1,3 mil. ha lesa v majetku státu spravovaného LČR.

Je jasné, že LČR chybí obchodní know-how, proto bude zvolena cesta postupného přechodu, která také umožní podnikatelským partnerům prostor na změnu strategické orientace a prodej dříví přejde do rukou státu, jako je tomu ve všech vyspělých zemích EU.

Dříví, o které se nyní jedná, je národním majetkem, ne vlastnictvím podnikatelských firem. Ministerstvo zemědělství ČR a LČR nesou zodpovědnost za řádné a účelné spravování lesního majetku v majetku státu. A právě proto to budou tyto instituce, které budou rozhodovat o nových strategických záměrech a budou je uskutečňovat v praxi ve prospěch daňových poplatníků.

(Autor je náměstkem ministra zemědělství)

Lesy ČR málo využívají svůj jedinečný potenciál

Autor: Jiří Novotný

Pramen: Právo; Rubrika: Trhy & ekonomika; Strana: 13;
Datum: 04. 01. 2005

Poradce ministra zemědělství pro lesnictví Pavel Kitzberger řekl Právu:

Působil jste 15 let ve státním i privátním lesnickém sektoru Rakouska a Bavorska, odkud jste se vrátil před rokem. Jaké mají Lesy ČR (LČR) v zahraničí renomé?

Většina odborníků znajících české poměry se shoduje, že LČR mají i v evropském měřítku jedinečný potenciál. Využívají ho však maximálně na 25 % jeho reálných možností. Největší ekonomické rezervy spočívají v logistice pohybu dřevní hmoty, v efektivitě plánování a organizaci řídicích a pracovních procesů. Zahraniční odborníci závidí Lesům ČR výborné produkční podmínky. Je ale pro ně naprosto nepochopitelné, že tak potenciálně silný státní podnik si může dovolit prodávat dříví většinu svého dříví nastojato. Přítom nevědí, že LČR dosahovaly přes 50 % zisku z činností, které s posláním státního lesa vůbec nesouvisí – z finančních operací.

>> Překvapuje vás něco na lesnickém dění v Česku?

Hlavně akutní nedostatek objektivních informací. Postrádám také systematickou koncepční práci, provázanou s aplikovaným výzkumem, schopnost posuzovat věci v širších souvislostech, jak je to běžné ve vyspělých zemích Evropské unie. Transformace bývalých státních lesů ČR, při níž byl roku 1992 vytvořen z hlediska evropských trendů velmi specifický a diskutabilní model, proběhla bez fundovaných podkladů i bez vyhodnocení její úspěšnosti. To by se na Západě už jen z pouhého podnikatelského hlediska, neřku-li ve státních lesích, stát nemohlo.

Je v EU běžné, že lesy spravované státem vykazují zisk?

Pozitivní hospodářský výsledek vykazuje nejméně devět organizací státních lesů. Rozdíly jsou však v jeho výši. Chce-li se někdo v něčem zlepšit, musí srovnávat svůj potenciál a možnosti z něho plynoucí jen s těmi nejlepšími. V EU je v současnosti pět vysoce rozvinutých subjektů spravujících státní lesy, které stejně jako LČR mají stejný hospodářský cíl – dominantní produkci jehličnaté pilařské kulatiny a její maximálně možné zhodnocení. Jedná se o státní lesy Finska, Švédska, Norska, Rakouska a Bavorska. Všechny musí zajišťovat více méně identické poslání ve vztahu k lesu v majetku státu. Výjimku zde představuje jen Bavorsko, kde státní lesy musí současně zabezpečovat i neziskové funkce.

V čem LČR nejvíce zaostávají?

Vyspělé lesnické organizace na Západě naplňují ve srovnání s LČR daleko intenzivněji ekonomické i mimoprodukční funkce lesa. Tomu odpovídají snahy po příkladném, naprosto transparentním obhospodařování lesa. Otevřete-li však výroční zprávu LČR, dýchne na vás minulost komunistické éry. Zastaralé neprůhledné vykazování, nejasná podniková filozofie, zastřené koncepční cíle. Z toho je zřejmé, že vývoj tohoto státního podniku, na rozdíl od mnohých tuzemských privátních vlastníků lesa, stagnoval.

Ministerstvo zemědělství požaduje od vedení LČR rychlou změnu strategie. Je to opravdu nezbytné?

Státní lesy musejí jít příkladem. V oblasti ekonomické zde platí zcela jasná korelace. Všechny nejlepší (tedy vysoce rentabilní) organizace státních lesů EU s dominantním podílem jehličnatých dřevin (jako Rakousko, Bavorsko, Finsko, Švédsko, Norsko) obchodují přes 90 % svého dříví ve vlastní režii. To znamená maximálně 10 % prodávají nastojato. Dosahují tak výrazně vyššího průměrného zpeněžení dříví než LČR, které prodávají 94 % svého dříví nastojato a ještě k tomu přes prostředníky. Pro tento trend existuje vedle zdravého rozumu i dostatečné množství fundovaných podkladů.

Dostávají v zahraničí státní lesy nějaké dotace?

Všechny, o nichž jsem se zmínil, hospodaří na principu nezávislosti na státním rozpočtu. Dotace určené privátním vlastníkům lesa se na ně zpravidla nevztahují. Stále stoupající požadavky na celospolečenské a ekologické funkce lesa spolu s trvalou recesí cen dříví daly podnět k tomu, aby i státní lesy hledaly příjmy z nových obchodních okruhů spojených s výkonem lesnictví, jako je turismus, myslivost či

využití nemovitostí. Z těchto aktivit získávají lesy v Rakousku 35 % svých příjmů, Finsko 27 % a Bavorsko 10 %. Základním zdrojem příjmů je však samozřejmě produkce dříví. Vezmeme-li zisky plynoucí jen z jeho prodeje, dojdeme i při respektování průměrné tržní ceny dříví v zahraničí k jasným závěrům, že rakouské spolkové lesy dosahují na metr krychlový devítinásobně a finské či švédské státní lesy dokonce osmnáctinásobně vyššího zisku než Lesy ČR. Přitom hospodaří v mnohem horších produkčních podmínkách než LČR.

Proč je proti novým strategickým záměrům LČR tak velký odpor?

Jde o obrovské zisky, kterých dosahovaly některé podnikatelské firmy na úkor státu. Avšak i korektní partneři LČR mají obavy ze současné nepřehlednosti a způsobu realizace avizovaných změn. Důležité je si uvědomit, že se nejedná jen o přesun nadstandardními podmínkami dosaženého zisku u některých firem, ale o využití globálního potenciálu státního lesa. Budou-li takto vydělané peníze vráceny zpět do lesa, nemusí mít žádný seriózní podnikatel strach. Produkce dříví v co možná nejlepší jakosti je klíčovou lesnickou činností, z níž žijí tisíce lidí a je výsledkem nevidaně dlouhého úsilí lesnických generací. I jim je vlastník lesa morálně zavázán, aby se jejich práce co nejlépe zhodnotila. Čím lépe majitel své dříví prodá, o to více je pak schopen investovat do rozvoje svého lesa i lidí, kteří v něm pracují.

Prodej dříví nastojato tedy považujete za přežitý model?

Ano. Dříve byl často používán i u státních lesů v západní Evropě. Všechny lesnické rozvinuté země EU však už prošly transformačními procesy, které měly za úkol výrazně zefektivnit státní správu a učinit ji nezávisle na státním rozpočtu konkurenceschopnou. Základním stavebním kamenem tohoto procesu bylo vždy i převzetí optimalizace obchodu do vlastní režie, což v neposlední řadě představuje i obranu proti globalizaci dřevozpracujícího průmyslu. Dnes prodávají dříví nastojato často malí vlastníci lesa, nemající návaznost na zpracovatelský průmysl, či vlastníci, který postrádá spolehlivý odborný personál. Čím více dříví je k dispozici, tím lépe se může vyjít vstříc průmyslu a ten je ochoten za ně také lépe zaplatit. Proč by tedy měly LČR rozdrobovat roční plánovanou těžbu dříví prodejem přes prostředníky? Je neuvěřitelné, že se o tyto základní principy managementu velkých lesních celků, které se vyučují na nejlepších západních lesnických univerzitách a jsou ověřeny praxí, vede v Česku vůbec diskuse.

Co si myslíte o odborné úrovni lidí, kteří státní les spravují?

Čechy a Morava byly v minulosti příkladem lesnické velmi rozvinuté země, a to se samozřejmě odráželo i v odbornosti personálu. Bohužel zde došlo za posledních 50 let k určité stagnaci dané totalitní érou. V lesnictví je přitom mnoho chytrých a vzdělaných lidí. Jejich současný potenciál z hlediska kreativity je i průměrně vyšší než v západních státech. Tato kreativita se ale někdy posunuje do negativního směru a přináší s sebou i prvky korupce. LČR zaměstnávají na stejnou jednotku rozlohy lesa třikrát vyšší počet lidí s vysokoškolským vzděláním, než je běžné u nejlepších organizací státních lesů EU. I to je skrytý potenciál, s nímž je třeba pracovat.

Jaká je tedy budoucnost LČR?

LČR by se měly stát na základě svého jedinečného potenciálu nejen jednou ze tří nejlepších evropských organizací obhospodařující státní lesy, ale i výborně fungujícím státním podnikem v národním měřítku. Důležité je, aby se všechny tři základní roviny, odrážející poslání státního lesa (ekonomická, ekologická a společenská), dostaly do rovnovážného stavu s jeho potenciálem. V praxi to znamená maximalizaci výnosů z lesnické produkce. V této souvislosti je však brzdou změn i zastaralý zákon o lesích, který se diametrálně liší od lesních zákonů jiných zemí EU.

Bavorské lesy prodávají dříví samy

Autor: Jiří Novotný

Pramen: Právo; Rubrika: Trhy & ekonomika; Strana: 15; Datum: 05. 01. 2005

Ministr zemědělství a lesnictví Bavorské zemské vlády Josef Miller řekl Právu:

Bavorské státní lesy (BSL) hospodaří v podobných produkčních podmínkách jako Lesy České republiky (LČR). Jak činnost BSL posuzujete?

Především je nutné říci, že příkladně pečují o les. Většina zisku BSL plyne z prodeje dříví a již osmý rok v řadě dosahují pozitivního hospodářského výsledku. Více než 90 % dříví si úspěšně obchodují samy a jeho průměrné zpeněžení je podstatně vyšší než u Lesů ČR, které prodávají státní dříví nastojato a přes prostředníky.

Proč se tedy u vás chystá reforma?

Způsob hospodaření blízkého přírodě a velké nároky na kvalitu lesa nejsou z výnosů dosavadních BSL nadále financovatelné. Propad cen dříví a stále stoupající náklady přivedly celé evropské lesní hospodářství do krize. Stojíme proto před velkou výzvou, jak organizovat moderní lesní hospodářství. Důležitým stavebním kamenem k tomu je štihlá a efektivní správa státních lesů. Reformuje se jen její systém, ne les samotný.

LČR vykazují řadu let ve svém hospodaření zisk, který by měl za loňský rok podle předběžných odhadů dosáhnout kolem 300 miliónů korun. Je v Evropě běžné, aby státní lesy byly dlouhodobě ziskové?

Zcela výjimečné to není. Například Rakouské spolkové lesy odvádějí od svého založení státu značné dividendy. A také bavorská správa státních lesů pracuje léta úspěšně a vykazuje již více let pozitivní hospodářský výsledek.

Také v Česku přišlo ministerstvo zemědělství s novou strategií hospodaření ve státních lesích. Základní linie spočívá v redukci prodeje dříví nastojato. Dosud takto LČR prodávaly 94 % své těžby. Jak vysoký je podíl takového prodeje v Bavorsku?

Bavorské státní lesy prodávaly v loňském roce jen 2 % své

roční těžby nastojato. Zbývajících 98 % prodaly ve vlastní režii. V 90. letech patřil prodej dříví nastojato k důležitým tržním postupům. Analýzy však vedly k jednoznačnému závěru, že tato forma prodeje není pro stát výhodná. Proto byl v roce 1997 zaveden nový systém. Základem bylo posílení centrálního prodeje dříví. Najímání privátních zprostředkovatelů prodeje od té doby neustále klesá.

Prodej přes prostředníky se ale přece může někdy vyplácet

Podle mne je to oprávněné pouze tehdy, když takový prodej podporuje nebo umožňuje výměnu zboží. To je případ zvláštních sortimentů nebo shromažďování dříví z malých lesních celků či malých privátních lesů. Naproti tomu při prodeji masových sortimentů, které BSL produkují ve větším než tržně poptávaném množství, nahlížíme na privátní organizace obchodující se dřívím jako na mezičlánek, jehož je třeba se vyvarovat. Napjatá situace ve výnosech v lesním hospodářství vyžaduje, aby se mezičlánky, zatěžující státní lesy nadbytečnými náklady, odbouraly.

Oddělit provozní činnost a odbyt tedy nepovažujete za rozumné?

Cíle prodeje dříví a lesního provozu mohou jen ve výjimečných případech stát proti sobě. Jsem toho názoru, že integrace obou cílových systémů v jednu organizaci předchází jednostrannému využití lesního majetku. Proto jsme se rozhodli jít jinou cestou. Naše odbytové struktury přizpůsobit změněným podmínkám a zaměřit se na odběratele. Proto bylo vytvořeno oddělení centrální péče o zákazníky. Zkušenosti od roku 1997 nám potvrzují správnost tohoto rozhodnutí. Bavorské státní lesy se mohou s 50% podílem pilařské kulantiny na regionálních trzích prezentovat jako velmi stabilní producent a dodavatel, nabízející své dříví. Nejen z pohledu celkového množství dříví, ale i v návaznosti na profesionální organizaci jsme uznáváni jako rovnocenný a spolehlivý partner dřevozpracujícího průmyslu. To je partnerství, které se odráží i v dosažených cenách.

Je takové partnerství možné, když dřevozpracující průmysl tlačí právě na prodej dříví nastojato?

Slučující se dřevozpracující průmysl vytváří skutečně tlak na zvyšování podílu nákupů dříví nastojato. Aby se nadále mohla těžba dříví efektivně řídit a organizovat, musí si lesní hospodářství uvědomit tento trend a učinit dřevozpracujícímu průmyslu nabídku dodávek až do pilařského závodu.

Nejvyšší kontrolní úřad kritizoval, že Lesy ČR v minulosti nevypsaly na 73 % svých zakázek výběrové řízení a že 45 % jejich lesních ploch obhospodařovalo jen šest dominantních firem. Byly by takové praktiky v Bavorsku možné?

Popisovaný postup není u BSL zpravidla možný. Jako všechny veřejné správy v Německu nemohou ani státní lesy volně rozhodovat o způsobu zadávání veřejných zakázek. V rámci Evropské unie zase dohlíží Evropský kontrolní úřad na to, aby byly postupy stanovené směrnicemi v členských státech dodržovány. Porušování se trestá i peněžní pokutou.

Lesy ČR obhospodařují více než 2900 objektů, které začaly rozprodávat nebo pronajímat. Volí podobnou praxi i BSL?

>>>

>> Nepotřebné nemovitosti Bavorských státních lesů se prodávají, jestliže je jiné státní správy nepotřebují. Platí zde princip, že státní nemovitosti nesmí být prodány pod cenou. K zajištění objektivitu je ke každému objektu vypracován znalecký posudek a pak zde opět platí zásady veřejného výběrového řízení. Výsledky prodeje jsou přezkoumávány kontrolním úřadem.

Měla by se prohloubit spolupráce mezi středoevropskými státními lesy?

Přirozeně ano. Praktická spolupráce je myslitelná v mnoha případech. Tak si mohou představit společné projekty na ochranu přírody. Také při prodeji dřeva taháme konečnou za stejný provaz a mohli bychom se u mezinárodních velkých zákazníků dobře doplňovat.

Přeji českému ministerstvu zemědělství i Lesům ČR, aby vypracovaly jasnou strategii, která zohlední všechny moderní řídicí a organizační trendy tak, aby LČR mohly v budoucnu úspěšně hospodařit. Potřebujeme silné partnery, neboť jen společně můžeme nám svěřené přírodní dědictví úspěšně a podnikatelsky obhospodařovat a tím ho také zachovat.

Rakouské lesy se rozrůstají do světa

Autor: Martin Mařík

Pramen: Hospodářské noviny; Rubrika: Ze zahraničí; Strana: 17; Datum: 13. 01. 2005

Hospodaření Rakouských spolkových lesů (ÖBf) je příkladem pro obdobnou českou firmu – státní podnik Lesy ČR. Ty chtějí po vzoru Rakušanů samy prodávat více dřeva vytěženého na státních pozemcích. Tuzemští podnikatelé, jimž dosud Lesy část tohoto dřeva dovozovaly prodávat ve vlastní režii, se proti tomu bouří. Rakouský příklad opravdu ukazuje, že když státní firma prodává dříví sama, přináší jí to větší zisk. Do budoucna se však tamní státní lesy chtějí rozvíjet i jiným směrem. Dávají důraz hlavně na služby a podnikání s nemovitostmi. A chtějí přitom prorazit do Evropy i dál do světa.

Neprodávat dříví na stojato

V jednom se Rakušané s českými Lesy shodují. Dříví se státnímu podniku nevyplatí prodávat takřikajíc nastojato. Surovinu je třeba co nejlépe zhodnotit. Na rozdíl od Lesů ČR však proto mají ÖBf majetkové podíly i v pilařském koncernu Mayr-Melnhof, jenž má pilu například i v moravském Paskově. „Nepočítáme však s tím, že nám rozvoj zajistí prodej dřeva. Teď tvoří 70 procent příjmů, ale za několik let podíl klesne na 50 %. Ceny dřeva jdou dolů, nabídka bude převyšovat poptávku,” říká Thomas Uher. Muž s českými kořeny (a stále velmi dobrou češtinou) šéfuje ÖBf spolu se svým kolegou Georgem Erlacherem.

Budoucnost ÖBf oba vidí jinde. „Podnikáme s nemovitostmi, ať už to je pronájem rekreačních zařízení, nebo třeba pozemků na lyžařské tratě. A pokud možno žádné nemovitosti neprodáváme,” vysvětluje Uher. České Lesy přitom postupují opačně, začaly s prodejem takřka dvou tisíc

nemovitostí. „Dalším pilířem našeho podnikání budou nejrůznější služby. Máme špičkové odborníky, můžeme poskytovat know-how od pěstebních činností v lesích po prodej dřeva,” říká Erlacher. I zde je pozice Lesů ČR jiná. Nedávno přiznaly, že se musí teprve obchod se dřevem pořádně naučit.

Uher si také chválí přechod ÖBf na akciovou společnost v roce 1997. Od té doby podle něj už rakouské ministerstvo zemědělství do chodu firmy tolik nemluví. Změnila se však i produktivita práce. Z dvou tisíc zaměstnanců v roce 1997 jich dnes zbylo asi 1200. „A zůstane jich nakonec asi tisícovka,” předpokládá Uher.

Spojení s Finy

Zeštíhlování ÖBf se však týká jen samotného Rakouska. Další zaměstnanci totiž firmě přibývají v cizině. Účastní se restrukturalizace lesnictví v Bulharsku, na Slovensku, radí Bavorským státním lesům, staví lesní cesty až na Nové Guineji. V roce 2002 vznikla společnost Foria-ÖBf. V ní má polovinu rakouská firma a půlku významný evropský podnik Mets-hallitus, což jsou státní lesy ve Finsku. Teprve loni se aktivita společnosti Foria-ÖBf projevila v praxi. Získala právo na těžbu i další lesnické práce v Rumunsku a v Rusku. „Jsme pořád teprve v začátcích, ne všechno se hned podaří. Chtěli jsme například kupovat dříví od polských státních lesů, ale tento projekt nám zatím nevyšel,” připouští Erlacher.

Česko je také zajímavé

Šéfové ÖBf diplomaticky upozorňují, že do diskuse u budoucnosti lesnictví v Česku zasahovat nehodlají. Popírají také kuloární informace o nabídce Lesů ČR, jimž měli zajišťovat obchod s dřevem. „O ničem takovém jsme nejednali. Ale jsme samozřejmě připraveni i na tento trh vstoupit. Zatím se staráme například o osm tisíc hektarů lesů, které v Česku vlastní podnikatel Franz Schweighöfer,” říká Uher. Erlacher dodává, že zvažují i účast v projektu elektrárny a teplárny v Hranicích, která má využívat dřevní odpad. Tuzemští podnikatelé mají z nástupu Rakušanů obavy. „Pokud Rakouské spolkové lesy vstoupí na náš trh výrazněji, pak to samozřejmě ztíží konkurenci. A potvrdí se tím i naše domněnky, že státní Lesy přispívají k ovládnutí našeho trhu zahraničními firmami,” prohlašuje Jiří Kořínek, ředitel České asociace podnikatelů v lesním hospodářství. Lesy ČR tyto názory odmítají. ÖBf se ovšem do Česka nejspíš chystají. „Lesy ČR teď vypisují výběrová řízení na zakázky na lesnické práce. Máme několik týdnů na zvážení naší účasti v tendrech. Ještě jsme se nerozhodli, ale pro společnost Foria je to určitě velmi zajímavá možnost,” říká Uher.

Hospodaření rakouských a českých státních lesů

	Rakouské spolkové lesy	Lesy ČR
Výměra pozemků	0,5 miliónu ha	1,4 miliónu ha
Tržby	185 miliónů eur	150 miliónů eur
Zisk	27,2 miliónu eur	5 miliónů eur
Počet zaměstnanců	1200	3450

Poznámka: údaje za rok 2003. Rakouské lesy polovinu z uvedeného zisku ještě odvádějí státu.

Námluvy na sněhu

Novoroční kocovina je za námi a život plyne v zaběhnutém rytmu. Série pracovních dnů střídá víkend. Kocovinu, tentokrát milostnou, chystá příroda v tomto nevládném období křivkám. Jejich následné hníždění v zimních měsících se traduje mezi lidmi jako zvláštnost snad odjakživa. O tom, že si totéž prožívají i výři je známo už malému procentu veřejnosti. A viděli jste výří tok zrovna vy? Pokud by výjimečně probíhal za denního světla, pak snad ano, jenže výří sexuální harašení se odbývá v noci. Kromě tradičního houkání lze zaslechnout pohyb ptáka na skalních římsách. Drolení kamínek uvolněných pařáty, odvaly sněhových hrudek, praskání ledové krusty. Pak se obyčejně ozve ptačí švitoření – zvuk podobný známějšímu poštolčímu cvrlikání při kopulaci. Jen vidět není při tom zhora nic. Oko marně pátrá v měsíčním světle, rozpoznává výčnělky a stupně, které tam jsou ke spatření za denního světla, jen postavy výrů jakoby světlo měsíce ze skal vygumovalo. Při měsíčku člověk vidí spíš plošně. Prostorové vidění se asi uplatňuje naplno až při denním světle. Přičtete si k tomu nehybnost člověka sedícího ve spacím pytli, únavu zraku upřeného před sebe v mínus deseti stupních a idyla nočního pozorování nemá chybičku.

Vildenava – to nebyl jen název opuštěné usedlosti v západních Čechách. Název pochází z německého Wild, divoký a tamní terén svému místopisnému názvu ostudu rozhodně nedělá. Patrně zde byl v minulosti uloven i poslední vlk na Karlovarsku. Potácel jsem se strmým kamenitým svahem v délce několika kilometrů porostlým směsicí smrku, borovice, jeřábu, javoru a břízy. Svými kořeny prorůstala ta náletová směs balvany všech velikostí natolik, že vzbuzovaly pocit bezpečného došlápnutí při cestě k místnímu hnízdíšti. Hnízdo mi musel napoprvé doslova prstem ukázat ornitolog z regionu. Ústní informace, náčrt nebo vyznačení hnízda přímo do mapy by bylo pro návštěvníka této lokality naprosto bezcenné. V tak rozeklaném terénu by nenašel ani sám sebe, natož místo výřího štěstí.

V hnízdni kotlince – dočista vymeteném prostoru na plošině kryté balvany – se nejprve objevila tři bílá, kulatá vejce a později, počátkem jara, i mláďata. Všechna v bílém „prachovém“ peří načechraném jako kožíšek, s modrými očima. Barva očí překvapí i když víte, že stejnou barvu mají oči u většiny mláďat. Jenže od výra se očekává jasně oranžový, strnulý pohled a na bleděmodré mžourání čehosi, co je po vylihnutí navíc velké jen jako mužský palec.

Výří rostli jako z vody a proč ne, když měli ze svého hnízda řeku takřka na dohled. Podle toho vypadala i potravina

nabídka. Lysky a hryzci vodní. Rodiče zásobovali svá mláďata především živočichy, kterých bylo v okolí dostatek, přesněji řečeno nadbytek. Zprvu přilétali s kořistí na hnízdo během dne, ale po necelém týdnu se objevovali s úlovkem u mláďat až po setmění.

Přes současný systém legislativních způsobů ochrany se osvědčuje letitá praxe – udržet místo výskytu v anonymitě. Na doporučení přítele jsem navštívil mysliveckého hospodáře. Důvod? Doprovod k hnízdišti místních výrů za účelem sledování jejich biologie. Zastavili jsme nad jedním z postranních kaňonů velkolomu s čilým provozem, milý hospodář mi nabídl svůj dalekohled, že si jako tu samici v hnízdě budu muset najít. Nebudu dlouze dramatizovat. Našel. Chvilu to trvalo. Muselo při mně stát štěstíčko velké jako slon, pak trocha zkušeností s předpokládanými místy pro zahníždění a strach z toho, jak se zotudím, když ve skalní stěně toho mizerného ptáka nenaleznu.

Ještě tentýž večer jsme předešlou situaci probírali z hlediska efektivní ochrany živočichů před zvědavci a pleniteli, vystupujícími pod maskou odborných institucí. I dobře míněná popularita je bohužel reprezentantům živé přírody ke škodě.

>>

Mirko Hain

Technologické možnosti výroby energetické štěpky v lese

(Výroba energetické lesní štěpky (ELŠ) je již prakticky po dvě desetiletí předmětem velké pozornosti jak moderního lesnického výzkumu tak provozní praxe rozvinutých zemí Evropy. Důvody jsou známy. Situaci v ČR však z tohoto pohledu zatím příliš pozitivně hodnotit nelze.)

Úvodem

Zatímco indikativním cílem „staré patnáctky“ členských zemí EU je dosažení 22% podílu obnovitelných zdrojů energie (OZE), mezi které ELŠ bezesporu patří, na celkové produkci elektřiny do roku 2010, u nových deseti členských států EU by podle zveřejněných informací měl tento cíl představovat 11 %. Konkrétně v ČR by pak tato kvóta měla být ještě nižší. Do roku 2010 bychom měli dosáhnout 8 % a 16 % v roce 2030. I přes citelný rozdíl ve srovnání s ostatními státy EU se však jedná o čísla velmi významná.

Nedostatečná aktivita jak MŽP a MZE v uplynulých letech, tak LČR jako největšího producenta dříví v ČR, a v neposlední řadě i podnikatelského sektoru LH v oblasti propagace a podpory energetického využívání dříví byla bezesporu jednou z jasných příčin výrazného opoždění vývoje v oblasti využívání OZE ve srovnání např. se sousedním Rakouskem či SRN, kde jak MZE, tak podniky státních lesů stály a i nadále stojí v pozici iniciátora a propagátora energetického využití dříví. Přesto ale nelze přehlížet zejména ekonomické souvislosti problému a zjednodušovat jej na obvinění sektoru LH a ŽP.

Současný tlak na řešení problému, do kterého se ČR dostala v důsledku dlouhodobě plánovaného vstupu do EU a přijetí jejích cílů (viz. EU-dokument White Paper z roku 1997), tak zavinila i rozporuplná zdoluhavost přípravy a realizace transpozice směrnice EU č. 2001/77/ES do našeho právního řádu prostřednictvím zákona o podpoře OZE, což mělo být provedeno již k datu vstupu ČR do EU. Dosavadním výsledkem tohoto stavu je tak nejen vzpomínané zpoždění, ale i komplikace v přístupnosti finančních zdrojů EU, které jsou pro oblast OZE vyčleněny a o jejichž využití v rámci ČR se již velmi aktivně zajímají nejen domácí, ale i zahraniční – bohatou praxí zvýhodněné soukromé podnikatelské subjekty.

I přes opětovné odsunutí schválení uvedeného zákona v PS ČR (15. 12. 2004) lze však s jistotou očekávat, že se tohoto významného kroku v oblasti podpory využívání OZE ve velmi blízké době zcela jistě dočkáme. I z tohoto důvodu lze tedy ELŠ, jeden z dominujících OZE, označit jako nutný a zároveň *perspektivní produkt lesního hospodářství ČR*, který by jak spotřebitelem energie, tak vlastníkem lesa neměl být a ani nebude moci být opomíjen. Doufáme tedy, že se i Lesům ČR po provedení nutných změn v oblasti obchodní strategie podaří využití a výrobu ELŠ v ČR více podpořit a propagovat jak na úrovni lesnické, tak environmentální politiky (kde již lesnickou veřejnost opět výrazně předstihují např. ekologické organizace).

První konkrétní kroky vedoucí k dosažení uvedeného cíle LČR uskutečnily v podobě několika referenčních projektů výroby ELŠ, realizovaných v roce 2004. I tyto jsou mimo jiné prvním výsledkem zahájených diskusí o problematice ELŠ na úseku výrobně technického ředitele LČR.

Pro širší podporu uvedené oblasti a rozšíření obecného informačního zázemí čtenáře Lesu zdar se i přes vědomí dosavadní situace ELŠ na trhu v ČR pokusím podat alespoň základní rámcové informace o jednom z okruhů problematiky ELŠ – technologických možnostech její výroby v podmínkách lesní prvovýroby. Opírat se budu především o poznatky a informace sesbírané v rámci stáže u Bavorské státní správy lesů, která je největším producentem ELŠ v Německu.

Teoretická východiska

Jedním ze zásadních předpokladů ovlivňujících uplatnění ELŠ na trhu a tvorbu zisku při její produkci je minimalizace výrobních nákladů. Právě výrobní náklady, kapacita a parametry spalovacích zařízení odběratelů ELŠ a na druhé straně pochopitelně vývoj cen zejména konkurující ropy, zemního plynu a elektřiny (kontinuální zdražování ropy a zemního plynu konkurenceschopnost ELŠ na trhu s palivy výrazně podporuje) udávají trendu využití a produkce ELŠ základní ekonomický rámec. V možnostech lesního hospodářství pak leží právě ovlivnění výrobních nákladů ELŠ. Ty lze ovlivnit především uplatněním vhodné výrobní technologie a správného nastavení logistického řetězce.

Technologie výroby ELŠ (viz graf č. 1) a její ekonomická efektivita jsou pak přímo závislé především na *objemu vyráběné ELŠ a charakteristice lesního porostu*.

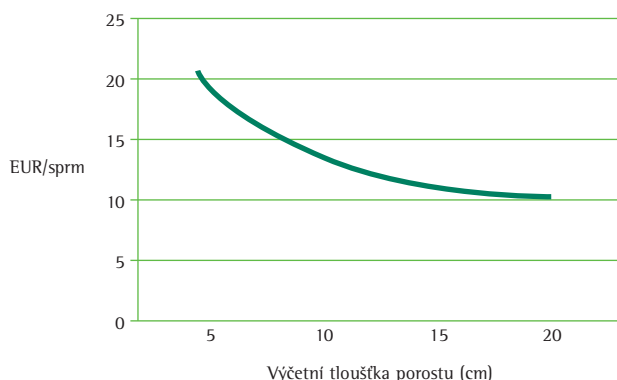
	Porost	Přibližovací linka	OM	Cesta
Kácení/Základní zpracování				
Vyklízání/přibližování				
Štěpkování				
Odvoz štěpky				

Vlivem dendrometrických charakteristik lesního porostu na efektivitu výroby lesní štěpky se zabývá řada studií, realizovaných v Rakousku a SRN. Zásadní roli pak z tohoto pohledu hraje přirozeně *výčetní tloušťka porostu* (viz graf č. 2, pozn. – „sprm“ = sypaný prostorový metr). Obecně

platné, známé a praxí ověřené pravidlo zní: „čím větší výčetní tloušťka, tím vyšší efektivita“.

Demonstrační ukázka vlivu výčetní tloušťky porostu na komplexní náklady výroby ELŠ v podmínkách Bavorska

(BayStafo-LWF 2002)

Výčetní tloušťka pak spolu s ostatními charakteristikami porostu vstupuje jako jeden z hlavních parametrů do procesně orientované analýzy výrobních podmínek. Výsledkem kvalitně provedené komplexní logistické studie je pak výše zmiňované nasazení vhodné technologie výroby ELŠ.

Hlavní metody výroby lesní štěpky, uplatnitelné jak v rámci výchovných, tak obnovních těžeb, lze podle velikosti objemu výroby, stupně nasazení techniky, velikosti lesního majetku a celkového logistického pojetí, zohledňujícího mimo jiné i strukturu v rámci těžebního zásahu vyráběných sortimentů, charakterizovat v následujících čtyřech optimalizovaných variantách.

Základní varianty výroby ELŠ

1. Maloobjemová výroba lesní štěpky

Technologické vybavení	Technologický postup
Motorová pila, těžební pomůcky a ochranné vybavení	Kácení (a odvětvování)
Traktor s navijákem, koňský potah, železný kůň ap.	Vyklízování k přibližovací lince
Nesený či přívěsný štěpkovač	Štěpkování na přibližovací lince
Zemědělský valníkový přívěs	Odvoz lesní štěpky

Výhodami varianty maloobjemové výroby ELŠ jsou především nízké pořizovací a provozní náklady používané techniky. Možnost využití běžných, tedy i zemědělských mechanizačních prostředků umožňuje nasazení metody nejen v podmínkách velkých lesních provozů, ale i malých provozů a lesních majetků. Jako výhodu lze označit i skutečnost, že v případě, kdy vlastník lesa nedisponuje vlastní

technikou a lesními dělníky, metoda umožňuje zajištění dodávek prací i jinými firmami (např. fy působící v oblasti péče o krajinu, městskou zeleň atd.), než-li jsou úzce specializovaní dodavatelé lesnických prací. Nepřehlédnutelným pozitivem rovněž je, že v případě maloobjemové dodávky štěpky pro spalovnu bez sušícího zařízení (což je v dosavadních podmínkách ČR bohužel velmi běžnou praxí), tato varianta technologie výroby ELŠ umožňuje ponechat dříví v lese dostatečně proschnout. Předpokladem jsou však vhodné podmínky z pohledu ochrany lesa a producenta (vlastníka lesa).

Mezi hlavní nevýhody metody patří především těžká manuální práce (zvláště při ruční obsluze štěpkovače). Z pohledu zpřístupnění porostu je to pak i potřeba dostatečně široké přibližovací linky pro průjezd traktoru s valníkem. K jednoznačným nevýhodám metody patří rovněž nižší vytižení štěpkovače kvůli častému pojezdu po přibližovací lince a konečně její celkově nižší výkon.

Metodu lze doporučit především pro porosty / lesní majetky malé výměry, pro menší či roztroušené těžební zásahy s maloobjemovou výrobou ELŠ. Z ekonomického pohledu je pak bez ohledu na velikost lesního majetku vhodná pro využití v rámci některých opatření ochrany lesa, především pak zpracování maloobjemových kůrovcových kalamit.

2. Částečně mechanizovaná výroba štěpky

Technologické vybavení	Technologický postup
Motorová pila, těžební a ochranné pomůcky, řetězový sběrný úvazek	Kácení, (odvětvování), (oddělení vršku stromu)
Traktor s navijákem	Vyklízování k přibližovací lince
Traktor s navijákem, kleštěmi nebo svěrným oplemem, přibližovací přívěs s hydraulickou rukou	Přibližování na OM
Mobilní štěpkovač středního a vyššího výkonu	Štěpkování na OM
Zemědělský valníkový přívěs	Odvoz lesní štěpky

Výhodami druhé optimalizované technologické varianty výroby ELŠ jsou vysoký výkon (za předpokladu sebranosti pracovního týmu), relativně nízké náklady a možnost jejich přesnější předběžné kalkulace. Praxe ukázala, že mezi jednoznačné výhody této metody patří podobně jako u první varianty i možnost nasazení běžnějších, disponibilních strojů firmy (např. zemědělská mechanizace) a její vysoká časová flexibilita. I zde je velkou výhodou možnost delšího ponechání hmoty na OM za účelem jejího proschnutí v případě, že to podmínky dovolují.

Jako nevýhodu lze označit fakt, že větší množství používaných strojů způsobuje vyšší jednorázové zatížení lesní

>>

>> dopravní sítě a že při soustředování dlouhého dříví na OM dochází k většímu poškození porostu. Z praktických zkušeností vyplývá, že se vhodnost uplatnění této metody váže zejména na větší těžební zásahy a větší plánované dodávky ELŠ. Využití metody lze tedy doporučit spíše větším lesním provozům s obchodními kontrakty na větší objemy ELŠ. Logickou nutností je využití specializovaných dodavatelů prací s odpovídajícím zázemím (mechanizace atd.).

3. Procesně nezávislá plně mechanizovaná výroba lesní štěpky

Technologické vybavení	Technologický postup
Harvester	Výroba standardních délek, oddělení (a odvětvování) vrcholové části
Vyvázeční souprava (forwarder)	Soustředování hmoty na OM s možností řady logistických kombinací
Výkonný štěpkovač s vlastním podávacím zařízením	Štěpkování na OM
Výměnný transportní kontejner	Kontinuální odvoz

Pozitivní stránkou třetí, tentokrát již plně mechanizované metody je její vysoká flexibilita se zřetelem k času, charakteru sortimentů vyráběných v rámci těžebního zásahu a samozřejmě i strojů. Ocenit lze rovněž i ergonomickou stránku metody – využití těžké manuální práce je omezeno pouze na extrémní situace. Pozitivní efekt vytváří i nezávislost jednotlivých kroků výrobního procesu, a to v podobě umožnění předeschnutí vytěženého dříví před štěpkováním na OM. Stupeň mechanizace metody a struktura vyráběných sortimentů mohou také výrazně přispět k eliminaci vzniku poškození porostu během soustředování dříví.

Jako negativum metody lze jednoznačně shledat skutečnost, že nasazení harvestoru je ekonomické pouze u velkoobjemových těžeb, realizovaných zpravidla u větších porostů (lesních majetků) s odpovídajícími terénními poměry. Významnou nevýhodou metody jsou pak i vysoké pořizovací a provozní náklady využití techniky. Jako negativum se zejména u porostů na měkkých půdách jeví skutečnost, že v důsledku štěpkování na OM a kontinuálního odvozu kontejneru může chybět materiál, potřebný k vystýlání linek za účelem jejich zpevnění.

S ohledem na výše uvedená fakta lze metodu doporučit pro velkoobjemové těžby a tedy i větší lesní provozy, zajišťující dodávky ELŠ ve velkých objemech a s větší kontinuitou. Samozřejmostí je v případě, že vlastník lesa nedisponuje vlastní technikou a lesními dělníky, využití specializovaných dodavatelů lesnických prací s kvalitním mechanizačním zázemím a řídicím personálem.

4. Procesně závislá výroba štěpky harvestorovým uzlem se štěpkovací nástavbou

Technologické vybavení	Technologický postup
Harvester se štěpkovací technologickou nástavbou	Výroba standardních délek, odvětvování a odříznutí vršku koruny, štěpkování vršků a jiných nehodnotných částí stromu
„Shuttle“ – vyvázeční souprava s kontejnerovou nástavbou (forwarder)	Transport štěpky na OM, po výměně nástavbového kontejneru následuje soustředování sortimentů
Výměnný transportní kontejner	Kontinuální odvoz

Výhodou procesně závislé plně mechanizované výroby ELŠ s využitím harvestorového uzlu je především jeden jízdní pohyb za účelem výroby jak standardních délek, tak lesní štěpky. Tento fakt umožňuje právě harvestorem nesená štěpkovací nástavba představující štěpkovač a výměnný kontejner. Mezi výhody lze zařadit rovněž relativně nízké škody na porostu, vzniklé následkem těžebního zásahu.

Ověření této metody v provozní praxi BayStafo však potvrdilo řadu nezanedbatelných nevýhod. První z nich je fakt, že je pro uvedenou metodu možné využít pouze omezené množství typů mechanizace. Jako značně vysoké se ukázaly systémové náklady podpořené velmi drahou a náročnou organizací práce. Jako problematická se ukázala i kombinace prostředků s velmi rozdílnými systémovými výkony a spolehlivostí. Sebenepatrnější poruchy nebo problémy pak vedly k časovým prodlevám a tím k vyšším nákladům.

Právě velký akcent na organizaci práce je následkem mimo jiné i náchylnosti systému na výpadky výkonu a relativně nízké provozní doby drahé štěpkovací nástavby harvestoru. Jako nevýhodu lze bezesporu označit i obecně platný fakt, že velmi těžká a drahá technika, kterou metoda využívá, má využitelnost omezenou pouze na relativně snadné terénní podmínky a porosty s odpovídajícími prostorovými poměry (dostatečné zpřístupnění). Kontinuální výroba a odvoz způsobuje rovněž nedostatek materiálu pro zpevnění přibližovací linky. Negativním následkem kontinuity výroby je ztráta možnosti ponechání štěpkované biomasy předeschnout, a to jak v porostu tak na OM.

Doporučené využití čtvrté optimalizované technologické varianty výroby ELŠ se tedy váže výhradně na velkoobjemové těžební zásahy s vysokou pravděpodobností výroby méně kvalitního dříví, vhodného pro energetické účely (zpracování sněhových a větrných kalamit ad.). Každopádně by měla být tato metoda využívána pro zajištění velkoobjemových dodávek s malými požadavky na nízký obsah vody v dodávané ELŠ.

Jiné možnosti výroby ELŠ

Na poli potěžebních úprav zaznamenává v poslední době především ve skandinávských zemích značný rozvoj technologie lisování a balení odpadní biomasy, využívaná hlavně při obnovních holosečných těžbách v jehličnatých porostech. Zatímco balení těžebních zbytků do síťoviny probíhá přímo na pasece, štěpkování prostřednictvím vysokovýkonných samohodných či statických štěpkovačů na skládce či velkoskladu, případně vlastními silami odběratele. Výhodou metody je sice například využití standardních prostředků pro přibližování a odvoz surového dříví k dopravě balů a oddělený technologický proces, umožňující předeschnutí štěpkovaného materiálu, nevýhodou však velmi vysoké pořizovací a provozní náklady provázené vysokými nároky na objem a soustředěnost štěpkované biomasy (těžebního odpadu) a přístupnost porostu (terénní poměry). Její uplatnění v podmínkách ČR, jakož i většiny středoevropských zemí se sice jeví jako velmi omezené, za pozornost však jistě stojí. Bližším popisem uvedené technologie, která je testována v regionu KI Plzeň, se bude zabývat připravovaná reportáž LESU ZDAR, která by měla vyjít v některém z jeho následujících vydání.

Závěrem

Jak vyplývá ze základní rámcové charakteristiky uvedených optimalizovaných technologických variant výroby ELŠ, stejné obecné pravidlo, jako je tomu u výčetní tloušťky porostu, platí při výrobě ELŠ i pro *stupeň mechanizace*. Čím je vyšší stupeň mechanizace metody, tím silnější je její nákladová stránka. Tomu odpovídá i obdobná lineární

závislost požadavků na objem a soustředěnost zpracovávané biomasy a na kvalitu optimální organizace práce, a to jak v oblasti vnitřních vazeb procesu výroby ELŠ, tak v oblasti vazeb vnějších (např. zpracování těžebních zbytků po obnově porostu holosečným způsobem sice umožňuje výhodné transpirační předeschnutí hmoty na pasece a využití nejméně náročné modifikované 1. metody, ale zároveň vyžaduje nutnost koordinace například se zalesňováním).

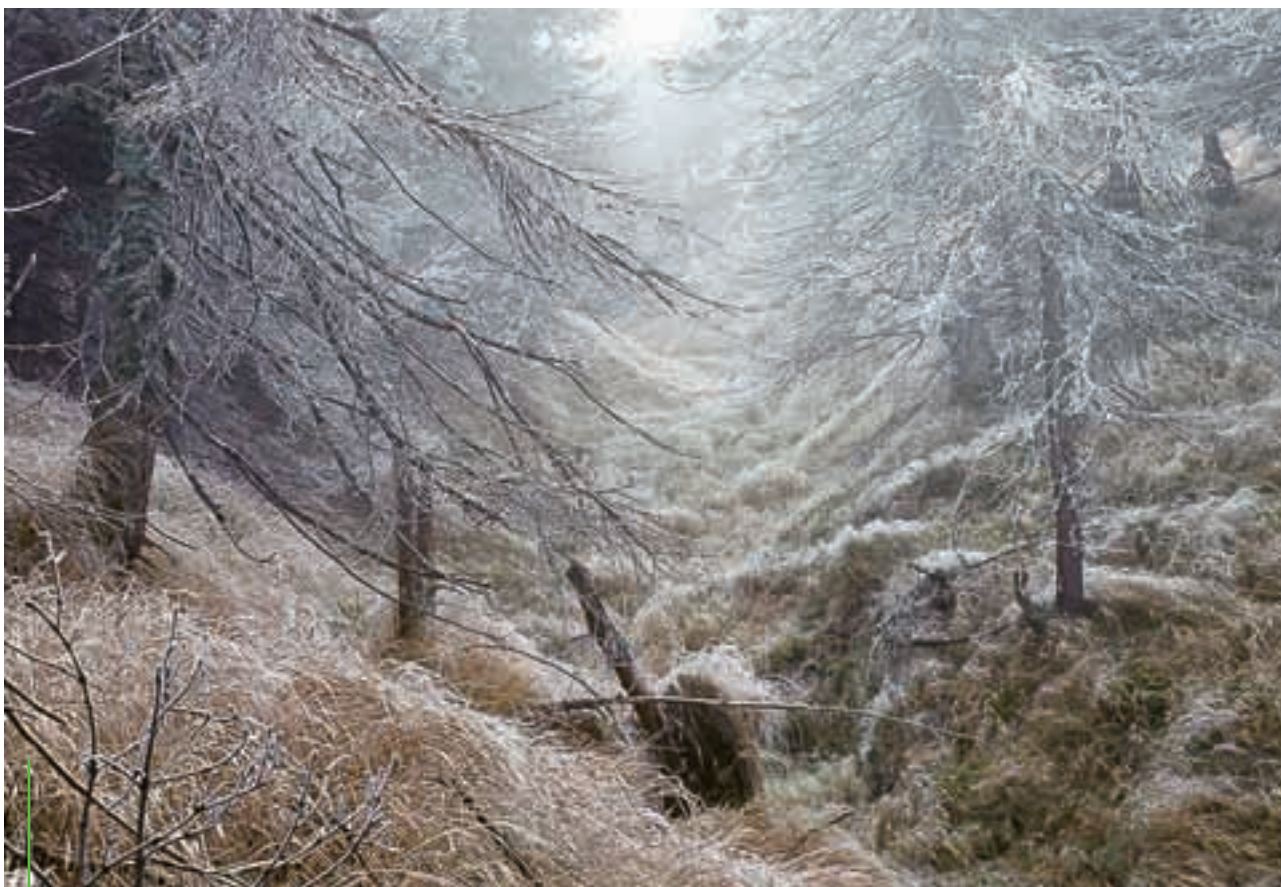
Vysoký důraz na kvalitní organizaci práce a vůbec komplexní logistiku je pak třeba klást zejména při výhodném využití modifikovatelných metod 1, 2 a 3 pro akutní zpracování kůrovcové kalamity. Výhody kvalitní organizace práce (např. při lokalizaci zpracovávaných kůrovcových ohnisek) jsou pak v tomto případě umocněny odpadnutím nákladových položek za odkorňování či chemický postřik kůrovcové hmoty, které se běžně vyskytují při uplatnění standardních těžebních metod.

Stejný význam jako kvalitní organizace práce, která je u spojených pracovních systémů s kontinuálními vazbami základním parametrem efektivity, má samozřejmě i kvalita vzájemné spolupráce a sebranost členů pracovního týmu. Ta je však spolu s kvalitou a produktivitou práce všeobecně známým a platným limitujícím faktorem pro úspěch jakýchkoliv pracovních kolektivů s jakýmkoliv cíli.

Pozn. autora: V příspěvku jsou použity fotografie, grafy a informace z databanky Bayerische Staatsforstverwaltung – LWF.

>>

Ing. Zdeněk Valný,
Odbor obchodu a zahraničních vtaů Ř LČR

Ilustrační foto: H. Thiel

Biosférická rezervace Dolní Morava zahájila činnost

Ve světě je v současnosti více než 440 biosférických rezervací v 97 zemích. Biosférická rezervace je nesmírně důležitý a vážený institut, který, zvláště pak v rozvojovém světě, často nahrazuje chybějící národní legislativu na ochranu přírody a doslova zachraňuje poslední zbytky původních přírodních ekosystémů a kulturních lokalit pro celé lidstvo.

Celosvětová síť biosférických rezervací je pestrá mozaika jedinečných území, která jsou součástí světového přírodního a kulturního dědictví. Svou podstatou nepůsobí jako rezervace, ale spíše jako biosférická rezerva, jak zní vhodnější překlad anglického výrazu *biosphere reserve*. Na území České republiky je šest biosférických rezervací (Šumava, Krkonoše, Křivoklátsko, Třeboňsko, Dolní Morava, Bílé Karpaty). V červenci roku 2003 byl výběrem Mezinárodní koordináční rady programu UNESCO „Člověk a biosféra“ (MaB) schválen projekt na rozšíření biosférické rezervace Pálava a jelikož převládající přírodní charakter nově vymezeného území je od původního naprosto odlišný, byl akceptován i vhodnější název – Biosférická rezervace Dolní Morava.

Nové pojetí správy rezervace

Rozhodující proces, v jehož rámci byly stanoveny hranice, dohodnut název a hlavně odsouhlaseno zcela nové pojetí správy BR, proběhl v letech 1999 až 2002. Nebylo jednoduché přesvědčit představitele Českého komitétu MaB, představitele samosprávy a státní správy regionu o jiném přístupu, než dosud bylo v České republice zvykem.

V ČR poprvé dostala biosférická rezervace do vínku možnost, aby prokázala svoji životaschopnost jako samostatný právní subjekt, který bude plnit své funkce jako obecně prospěšná společnost bez toho, že by bylo nutné pro stejné území současně rozšiřovat navazující CHKO! U ostatních pěti biosférických rezervací v ČR, kde je území BR současně buď CHKO nebo NP, je výraznější samostatný projev BR jako svébytného subjektu potlačen a do jisté míry formalizován skutečností, že do vědomí veřejnosti vstupuje především vůdčí projev managementu chráněné krajinné oblasti nebo národního parku jako orgánů státní správy ochrany

přírody. Logo biosférické rezervace potom plní spíše roli pouhé nálepky ocenění mezinárodního významu daného územního celku.

Široké spektrum zakladatelů

Pro myšlenku biosférické rezervace jako obecně prospěšné společnosti, se podařilo získat subjekty z celého spektra veřejného života. Od podnikatelských subjektů, přes státní správu až po ekologické organizace. Zakládajícími členy se staly Lesy České republiky, s. p., zastoupené generálním ředitelem Ing. Kamilem Vyslyšelem, Moravské naftové doly, a. s., zastoupené Mgr. Pavlem Kotáskem, Ministerstvo životního prostředí (po předchozím udělení vládní výjimky) zastoupené náměstkem ministra RNDr. Ladislavem Miko, PhD., Český svaz ochránců přírody, zastoupený jeho předsedou Ing. Pavlem Pešoutem a výkonným místopředsedou Ing. Erikem Geussem, a Okresní hospodářská komora Břeclav, zastoupená svým předsedou Ing. Jiřím Kalužou.

Biosférická rezervace Dolní Morava, o. p. s., vznikla dne 30. srpna 2004 zápisem do rejstříku obecně prospěšných společností u Krajského soudu v Brně. Tomu předcházela příprava tzv. zakládací smlouvy, která byla zakladateli slavnostně podepsána 12. července 2004 v reprezentačních prostorách státního zámku v Lednici na Moravě.

Struktura společnosti

Organizační strukturu BR Dolní Morava, o. p. s., tvoří správní, dozorčí a vědecká rada.

Správní rada je devítičlenným statutárním orgánem společnosti, kde jsou reprezentováni jak zakladatelé, tak zástupci regionálních uskupení. Za LČR je to Ing. Jan Vybíral, (od 1. 1. 2005 Ing. Michal Hrib, PhD.), za MND Hodonín Ing. František Komárek, generální ředitel, za MŽP RNDr. Jiří Matuška, za ČSOP Mgr. Libor Opluštěl, za OHK Břeclav Ing. František Fabičovic, za mikroregion Podluží pan František Hrnčíř, starosta města Lanžhot, za Sdružení obcí Lednicko-valtického areálu RNDr. Libor Kabát, starosta Lednice a za svazek obcí Mikulovsko starosta Ing. Petr Žluva.

Dozorčí rada je šestičlenná. Po jednom zástupci do ní nominovali zakladatelé a jeden zastupuje dotčené obce. Členy rady jsou Ing. Tomáš Blaha, Mgr. Pavel Kotásek, Ing. Viktor Beran, PhD. Petr Dolejský, RNDr. Mojmír Vlašín a Ing. Vilém Vyhnálek.

Vědecká rada je dvanáctičlenný poradní orgán, kam po jednom zástupci nominovali zakladatelé a zbývající členy

navrhl Český národní komitét MAB při Akademii věd ČR, Okresní agrární komora Břeclav, Sdružení obcí Region LVA, Dobrovolný svazek obcí Mikulovsko, Dobrovolný svazek obcí Region Podluží, Správa ochrany přírody, Správa CHKO Pálava a Národní památkový ústav Brno.

Základními materiály obecně prospěšné společnosti BR Dolní Morava jsou kromě Zakladací smlouvy o. p. s. ještě Statut o. p. s. a Jednací řád správní rady o. p. s.

Počáteční pomoc byla nezbytná

Pro rozběhnutí samotné činnosti společnosti byly důležité finanční prostředky vložené zakladateli (820 tisíc Kč) a kladný přístup podniku Lesy České republiky, který kromě finanční hotovosti poskytl nebytové prostory pro kancelář a její vybavení nábytkem a kancelářskou technikou proti úhradě formou nájemného.

Biosférická rezervace Dolní Morava, o. p. s., poskytuje velmi pestrý škálu obecně prospěšných služeb, kterými bude sledovat hlavní cíle BR, jako jsou rozvoj a podpora trvale udržitelného ekonomického a demografického rozvoje, podpora vzorových projektů, environmentální výchova a vzdělávání, monitoring a vědecké výzkumy související s udržitelným rozvojem a ochranou přírody a také výměna informací v národním i globálním měřítku. Činnost a profesionální projev kanceláře zatím zajišťují na plný úvazek dva pracovníci, kteří se musí pokusit zabezpečit v co nej-

kratší době plnou samofinancovatelnost společnosti. Ředitelem společnosti byl s platností od 1. ledna 2005 správní radou jmenován Ing. Jan Vybíral.

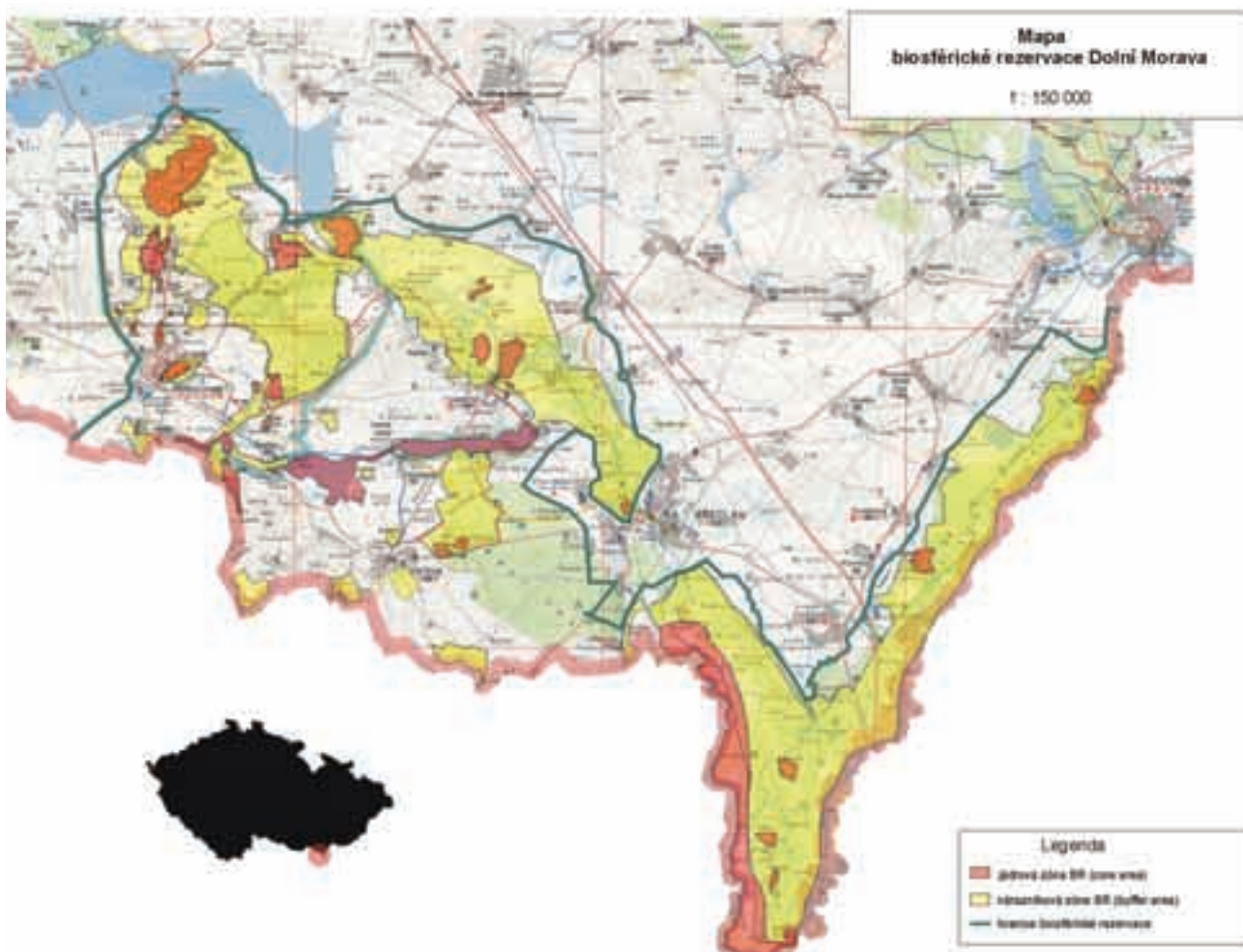
V současnosti připravuje kancelář BR Dolní Morava první velké projekty, které jsou zaměřeny na oblast zlepšení životního prostředí, osvětu a vzdělávání veřejnosti, zvláště pak mládeže. Vedení společnosti průběžně navazuje důležité kontakty na úrovni ministerstev, vedení Jihomoravského kraje, místní samosprávy, státních institucí, univerzit, hospodářských subjektů a uznávaných odborníků.

Základem musí být krajinné profese

Začíná cesta, která by měla ukázat, že management území biosférických rezervací v kulturní krajině musí být založen především na pokoře a úctě k dědictví našich předků, na respektu ke krajinným profesím a ve schopnosti přijmout společnou odpovědnost za stav přírodního prostředí a pozitivně motivovat k řešení i velkých problémů krajiny na základě nejnovějších poznatků vědy. Biosférická rezervace jako institut nemá ze zákona žádnou příkazovací či „zakazovací“ moc a já pevně věřím, že je to její velká výhoda. Těším se, milí lesníci kolegové, že s Vámi budu moci nadále spolupracovat, průběžně se dělit o získané zkušenosti a také sdílet radost z těch věcí, které se podaří.

>>>

Ing. Jan Vybíral,
ředitel BR Dolní Morava, o. p. s.

Finská lesnická akademie

Ve dnech 15. až 17. září 2004 proběhlo ve Finsku v pořadí již třetí forum věnované lesnictví v rámci tzv. Finské lesnické akademie (Forest Academy Finland).

Jedná se o iniciativu finského Ministerstva zemědělství a lesnictví a Finské lesnické asociace. Tato asociace zastává ve finském lesnictví poměrně významné místo. Vznikla před více než 125 lety a jejími členy je v současné době více než 60 lesnických a s lesnictvím souvisejících organizací. Asociace slouží jako nástroj k podpoře společných zájmů a rozvoje finského lesnického sektoru. Je také hlavním organizátorem Finské lesnické akademie, jejíž snahou je především propagace trvale udržitelného hospodaření a podpora rozvoje lesnického sektoru v Evropě pomocí výměny zkušeností mezi jednotlivými zeměmi, která by vedla i k posílení a případnému rozšíření existujících kontaktů mezi jednotlivými lesnickými organizacemi a především mezi novými členy EU. První dvě fóra se konala v prosinci 2003 a červnu 2004. Na konec října 2004 je plánováno ještě jedno takovéto setkání.

Zářijového fora se zúčastnilo celkem 34 zástupců ze 14 zemí střední a východní Evropy, Finska a Velké Británie. Zahajovací seminář byl určen nejen pro účastníky akademie, ale i ostatní finskou lesnickou veřejnost a těšil se poměrně velkému zájmu, o čemž svědčí i přítomnost prezidenta Finské lesnické asociace Heikki Juslina a ministra obchodu a průmyslu Mauri Pekkarinena. Ten se ve své úvodní řeči věnoval dvěma důležitým otázkám, a to zvýšení využití dřeva a bio energie.

Finská vláda se již několik let zasazuje o zvýšení využívání dřeva. Již v 90. letech vypracovala spolu s dřevařským průmyslem několik podpůrných programů, což vedlo ke zvýšení konkurenceschopnosti tohoto průmyslu a zdvojnásobilo spotřebu dřevěných výrobků ve Finsku. Finsko je tak dnes na jednom z předních míst na světě ve spotřebě dřeva, která je podle statistik ročně kolem 1 m³ na 1 obyvatele, přičemž ve střední Evropě činí spotřeba dřeva přibližně 0,2 m³ na 1 obyvatele. Cílem současné vlády je zvýšit stupeň zpracování produktů dřevařského průmyslu a dále zvýšit export tohoto odvětví. Za tímto účelem mají být do konce roku 2004 vypracovány dva programy věnující se zpracování dřeva a podpoře dřeva jako stavebního materiálu.

Po zahajovacím semináři a úvodním workshopu, které proběhly v klidném prostředí Kongresového centra UNITAS na SV okraji Helsínek, se účastníci přesunuli do regionu Lahti, kde následovalo několik dalších workshopů dále také exkurze na stanoviště pro získávání energetického dříví a velice zajímavá prohlídka po Sibelius Hall v Lahti. Jedná se o koncertní a kongresové centrum dokončené na jaře 2000, které se stalo největší dřevěnou veřejnou budovou postavenou ve Finsku za posledních 100 let.

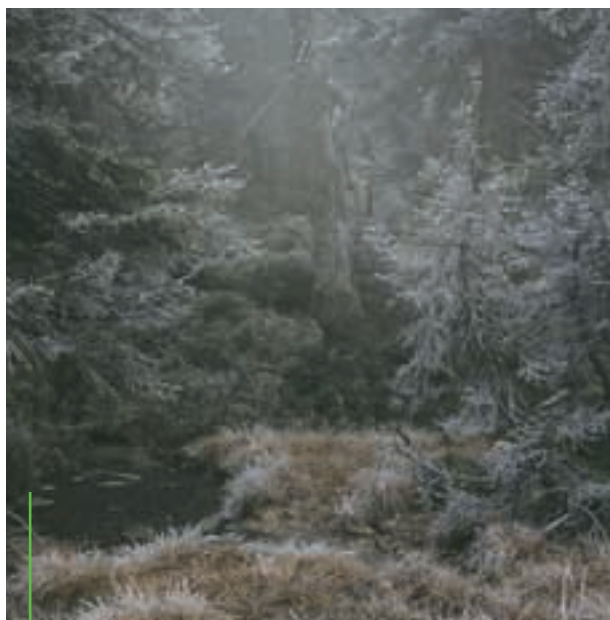
Výsledky diskusí a skupinových prací, ke kterým dospěli účastníci během jednotlivých fór, je možné rozdělit do čtyř skupin podle úrovně, na které vzájemná komunikace probíhá. Jedná se o komunikaci externí mezi lesnickým sektorem a ostatními odvětvími a dále o komunikaci interní probíhající mezi členy lesnického sektoru, a to vždy na

úrovni evropské nebo národní. Při diskusích bylo mimo jiné konstatováno, že pokud jde o zlepšení image lesnického sektoru, je třeba začít s tímto na národních úrovních a předkládat veřejnosti informace v jednoduché a srozumitelné formě. Cílem by přitom nemělo být pouze akceptování lesnictví, ale především vytvoření společenské poptávky po službách a produktech s lesnictvím souvisejících a poskytovaných trvale udržitelným způsobem. I když již nyní existuje mnoho různých projektů v oblasti komunikace, často schází celková komunikační strategie a koordinace na národní úrovni. Pozornost by měla být zaměřena i na intenzivnější spolupráci mezi lesnickými organizacemi a dřevozpracujícím průmyslem.

V rámci externí komunikace a spolupráce na evropské úrovni zde zaznělo např. doporučení na uspořádání setkání zástupců lesnického sektoru s ostatními sektory a politiky, které by umožnilo vzájemnou diskusi evropských zákonodárců zahrnujících nejen lesníky, ale i reprezentanty dalších odvětví. Obdobné fórum na národní úrovni je pravidelně pořádáno ve Finsku a má velký ohlas. V rámci interní spolupráce na evropské úrovni byly diskutovány možnosti pokračování v takovýchto setkáních. Všichni účastníci vyjádřili svůj zájem na tom, aby byla takováto fóra organizována i nadále s tím, že by do budoucna bylo každé zaměřeno na jedno konkrétní téma tak, aby se z jednotlivých zemí mohli účastnit odborníci na danou oblast. Po skončení tohoto pilotního projektu, který byl financován a zaštiťován finskou stranou, je však třeba vyřešit pro další pokračování otázku financování a organizování.

Další informace, včetně všech příspěvků přednesených na jednotlivých fórech, je možné získat na www.forafin.fi. >>

Bc. Jana Pechová

Ilustrační foto: H. Thiel

Kalendář akcí v roce 2005

Únor

8. 2. Uplatnění Národního lesnického programu; Praha ČS VTS; Doc. V. Švihla; Ing. V. Zatloukal.
17. 2. Místo biologické meliorace v obnově lesních stánovišť; vědeckou konferenci pořádá Katedra pěstování lesů FLE ČZU Praha; okruhy projednávaných témat: problematika melioračních a zpevňujících dřevin – jejich místo v lesním hospodářství; biologická meliorace v imisních oblastech; obnova devastovaných lokalit; odborný garant: Prof. Ing. Vilém Podrázský, CSc.; organizační garant: Ing. Pavla Neuhoferová, CSc.; kontakt: p.neuhoferova@kostelec.czu.cz; začátek a místo: 9.30 hod., zámek v Kostelci nad Černými lesy.
24. 2. Setkání tří generací – Moderní metody v ochraně lesa; Kostelec n. Č. l.; Ing. J. Holuša.

Březen

22. 3. Lesnická legislativa I: Lesní zákon, příprava novely; Praha, ČS VTS; Mgr. Dvořák.

Duben

5. 4. Znečišťování vodních zdrojů; Praha Dům ČS VTS; ČLS, Zeměd. a vodoh. společnost.
22. 4. Valná hromada ČLS; Praha, Dům ČS VTS.
23. 4. Den v lese (akce pro veřejnost); ve všech krajích; Členové RV a RK předsedové poboček.
28. 4. Pro Silva Bohemica – 10 let od holosečného hospodářství; Křtiny; PSB, Prof. V. Tesař.

Květen

10. 5. Přirozená obnova lesa, exkurze Libava; Hranice; Ing. J. Kubačka, Ing. M. Kutý, Ing. P. Polák.
12. 5. (9.00 – 13.00 hod) Obsah živin v lesních půdách České republiky a potřeba hnojení; Jednodenní bezplatný seminář o průzkumu výživy lesa a hnojení lesních porostů; místo: Hradec Králové; pořádá: ÚKZÚZ Brno a LČR Hradec Králové; bližší informace Ing. Přemysl Fiala, ÚKZÚZ, Hroznová 2, 656 06 Brno, tel.: 548 548 218, mobil 737 267 107, e-mail: premysl.fiala@ukzuz.cz.
19. 5. Problematika zpracování a využití slabého jehličnatého dřeva; Hradec Králové; Ing. L. Brouček.
26. 5. VIII. sněm lesníků: Šumava – zelená střecha Evropy? Srní; Ing. Š. Kalina, Ing. V. Krečmer, Ing. J. Svoboda.

Červen

1. – 2. 6. Turistika, sporty v les. majetcích a hospodaření v nich; Bedřichov, Jablonec n. Nis.; Ing. J. Čacká, Mgr. I. Kubátová.
9. 6. Hospodářská úprava lesa; Brno; Prof. Ing. J. Simon.
14. – 15. 6. Oblasti chovu a přezimovací obůrky; Krkonoše; Ing. J. Janota, Ing. J. Novák.
21. 6. Hospodaření v pohraničním prostoru 40 let nepřístupném, pochůzka po historické trase v Novohradských horách; Kaplice; Ing. P. Kordač.
25. 6. Program 2000 u LČR, s. p., – vyhlášení lípy Barborka; Pelhřimov; Ing. P. Kyzlík, RNDr. J. Stonawski.

Srpen

26. 8. Pochůzka po Píseckých lesích k 120. výročí školy; Písek; Ing. V. Vlček.

Září

5. 9. Setkání absolventů FLI v Dejvicích; Praha; Ing. P. Kyzlík.
6. 9. Legislativa ochrany přírody; Praha; MUDr. Ing. Hájek, RNDr. A. Vopálková.

10. 9. Expozice lesnictví, myslivosti, rybářství; Ohrada, Hluboká n. Vl.; Ing. Kasal, Mgr. I. Kubátová.
13. 9. Zkušenosti z odstraňování škod po povodních; Jeseníky; Ing. R. Bajza, Ivo Matýsek.
15. 9. Pěstování smrku v nižších polohách, exkurze do lesů v Ratajích n. S. po 100 letech; Rataje n. Sáz.; Ing. J. Jančík, Ing. P. Kyzlík.
22. 9. Inventarizace lesů; Beřkovice; Ing. Mansfeld, Ing. P. Štěrba.

Říjen

2. 10. Lesnická genetika; Plasy; Ing. M. Sloup, Ing. Hrdlička.
16. 10. Přestavba smrkových monokultur na lesy přírodě blízké; Žďár n. Sázavou; Ing. J. Štáidl Prof. V. Tesař.

Listopad

22. 11. Štěpkování, biologický odpad – energetické využití; Praha, ČS VTS; Ing. J. Janota.

Lesnické podvečery pro veřejnost – 2005

10. 2. Počasí, předpovědi, pranostiky; Dr. Vašků, VÚMOP
10. 3. Aljaška II; Ing. A. Kusbach
14. 4. Zajímavosti v ornitologii – Naše ptactvo; Mgr. D. Lacina
12. 5. Program 2000, LČR s. p.; RNDr. J. Stonawski
9. 6. Vzpomínky a historky krkonošského lesníka za 50 let; Ing. Papík, LS Maršov
25. 6. Zájezd – Příroda Pelhřimovska, pasování lípy Barborka; Ing. P. Kyzlík
8. 9. O CHKO Slavkovský les; Ing. Jan Schlossar
10. 9. Zájezd – Muzeum Ohrada, Stará obora Hluboká nad Vltavou; Mgr. I. Kubátová
13. 10. Lesnická škola Šluknov, lesy a příroda Šluknovska; řed. školy RNDr. Janoušek
10. 11. Liberecko – turistická oblast s mnoha krásami; Ing. J. Čacká
8. 12. Lípa – dřevina roku 2005, předvánoční rozjímání; Ing. P. Kyzlík

Program Lesnických podvečerů se koná vždy druhý čtvrtek v měsíci od 16,00 hod. v Domě ČS VTS na Novotného lávce 5, Praha 1; tel.: 221 082 384, fax: 222 222 155, mobil: 603 163 409 (732 549 727), e-mail: cesles@cesles.cz

V měsíci lednu oslavili významná životní jubilea tito pracovníci LČR

Padesátiny

2. 1.	Miloš Neuman	LZ Židlochovice
6. 1.	Eva Láničková	LZ Židlochovice
7. 1.	Ing. Jiří Dobeš	LS Bučovice
12. 1.	Zdeňka Nováková	LS Frýdek-Místek
13. 1.	Věra Hrbková	LS Ledec n. S.
20. 1.	Ing. Josef Převor	LS Ledec n. S.

Šedesátiny

5. 1.	Eduard Kubeš	LS Hluboká n. Vlt.
12. 1.	Jan Poláček	LZ Kladská
11. 1.	Andrej Berežný	LZ Konopiště
11. 1.	Pavel Novák	LS Luhačovice
19. 1.	Werner Janza	LS Ruda n. M.
24. 1.	Ing. Josef Rovenský	LS Planá

Všem jubilantům blahopřejeme a přejeme jim hodně zdraví a spokojenosti.

Nové odborné publikace a knihy z oboru lesnictví a příbuzných oborů

Lužní les v Dyjsko-moravské nivě

Sborník, do kterého přispělo sedm desítek autorů, by měl čtenáře seznámit s fenoménem lužního lesa, který v moravsko-dyjském trojúhelníku vznikl v průběhu tisíciletého společného působení přírodních vlivů a činnosti člověka. Proto se sestavovatelé pokusili pomoci populárně vědeckého vyjadřování o spojení poznatků přírodovědných a společenských oborů do jednoho díla, aby tak ukázali na jejich vzájemnou závislost a vztah.

Vyd. Moraviapress Břeclav, a. s., ve spolupráci s Lesy České republiky, s. p., Moravskými naftovými doly, a. s., a Povodím Moravy, s. p., Břeclav, 2004

(přiděleno technické knihovně LČR HK)

Monitoring stavu lesa v České republice 1984–2003

Publikace doplněná i verzí na CD prezentuje údaje, které jsou výsledkem mnohaletého pozemního šetření a monitoringu zdravotního stavu lesů při rozvíjení metod dálkového průzkumu Země. Je nabitá číselnými údaji z celého území České republiky za období od roku 1984 do roku 2003, které dokumentují, jak byly naplňovány cíle mezinárodního kooperativního programu ICP Forests v naší zemi. Celistvost informací v publikaci byla posílena tím, že jsou v ní publikovány výsledky dálkového průzkumu Země, které jsou konfrontovány s veličinami pozemního průzkumu. Tyto komplexní výsledky poskytují objektivní pohled na tak složitou oblast, jakou je sledování přírodních procesů v lesních ekosystémech.

Vyd. MZe ČR a VÚLHM Jíloviště-Strnady, Praha, 2004

(darováno v rámci výměny technické knihovny LČR HK s VÚLHM Jíloviště-Strnady)

Újmy a náhrady za omezení hospodaření v lesích

Sborník referátů ze semináře (Praha, 15. 11. 2004), který byl zaměřen na problematiku současného stavu a směrů řešení problematiky vyjadřování újmy a náhrady za omezení hospodaření v lesích v důsledku požadavků společnosti na les a plnění jeho mimoprodukčních funkcí. Jedná se o ekonomické dopady na vlastníky, nájemce a správce lesa. Zohledněna je rovněž problematika náhrad za omezení hospodaření v rámci území NATURA 2000.

Vyd. Česká lesnická společnost v nakladatelství a vydavatelství Lesnická práce, Kostelec nad Černými lesy, Praha, 2004

(darováno Českou lesnickou společností, Praha, technické knihovně LČR HK)

Těžba a doprava dříví

Vladimír Simanov a Václav Kohout

Středoškolská učebnice probírá lesní těžbu, která se v současné době důsledně opírá o ekosystémový základ lesního hospodářství. Zahrnuje tyto okruhy: Nauka o dřevě, Sortimenty surového dříví, Těžba a doprava dříví jako výrobní proces, Těžba dříví, Doprava dříví, Sklady dříví, Plánování v těžbě a dopravě dříví, Operativní řízení těžby a dopravy dříví, Člověk v pracovním procesu těžby a dopravy dříví, Problematika bezpečnosti a hygieny práce v těžební činnosti lesního hospodářství, Přidružená lesní těžba a přidružená lesní výroba.

Vyd. Matice lesnická, Písek, 2004, v edici Učebnice

(darováno prof. Vladimírem Simanovem technické knihovně LČR HK)

Naháňka se slíděním – Od plánování po výřad

(z německého originálu "Bewegungsjagd auf Schalenwild" z roku 2002)

Eberhard Eisenbarth a Ekkehard Ophoven

Autoři, sami zkušený myslivci s bohatými poznatky z nejrůznějších honiteb, se v této publikaci věnují naháňce, která je stále významnější mezi způsoby lovu spárkaté zvěře. Definují, co se rozumí pod pojmem naháňka se slíděním, a popisují tento efektivní způsob lovu, který neodporuje zákonům na ochranu zvířat. Píší jen o tom, co znají z dlouholetých vlastních zkušeností a pozorování. Použití loveckých psů považují za klíčové. Z něho pak vycházejí při plánování a vlastní organizaci honu, ve které berou ohled na právní a bezpečnostní stránku, a po honu se nevyhýbají přijetí nových podnětů. Tato ojedinělá publikace by měla být přínosem pro vedoucí honů a jejich účastníky.

Vyd. Mgr. Jiří Černý – Vydavatelství Víkend, Praha, 2004

(zakoupeno v Lesnické práci, s.r.o., Kostelec nad Černými lesy, pro technickou knihovnu LČR HK)

Jiří Uhlíř

Kompletní sortiment pletiv

pro lesní hospodářství a chov zvěře,
individuální ochrana (drátěná i plastová).

• množstevní slevy

SILVACO, a.s., Na Křečku 365, 109 04 Praha 10, fax: 274 865 119,
tel.: 272 083 127-9, e-mail: objednavky@silvaco.cz, www.silvaco.cz

Pomáháme lesům růst

spotřební materiál pro les

- chemické přípravky a aplikační technika pro ochranu lesa a v lesních školkách
- pletivo a individuální ochrana (drátěná a plastová)
- ochranné oděvy, obuv a pomůcky
- oděvy pro lesníky, myslivce a volný čas
- lesnické potřeby a pomůcky (pro označování, taxaci a měření, tiskopisy, svodnice vody, vázací materiál, ...)
- potřeby pro školkaře (substráty, obaly, stínovky, ...)

ostatní spotřební materiál

ruční a motorové
nářadí pro les
a zahradu

DOPRAVA
ZDARMA

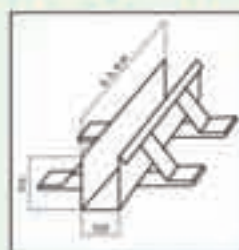
Barvy SOPPEC

Již více než 10 let dodává
společnost SILVACO, a. s.
na český trh francouzské
značkovací barvy SOPPEC.

Ocelové svodnice SILVACO

- svodnice umožňují bezproblémový provoz veškerých dopravních prostředků
- několik variant svodnic pro různé konstrukční situace a různé požadavky našich zákazníků
- všechny typy svodnic také ve variantě B s patkami do betonu, vhodné do asfaltovaných a betonem zpevněných cest
- standardní délky vyráběných svodnic 2, 3, 4, 5 a 6 metrů (na přání zákazníka individuální délky zaokrouhlené na 0,5 metru)
- svodnice dodávány bez povrchové úpravy, na přání zákazníků možno zajistit povrchovou úpravu žárovým zinkováním
- průmyslová práva na výrobu svodnic, vydáno prohlášení o shodě

SILVACO, a.s., Na Křečku 365, 109 04 Praha 10
fax: 274 865 119, tel.: 272 083 127-9, objednavky@silvaco.cz
www.silvaco.cz

KOMPLEXNÍ NABÍDKA • DOPRAVA ZDARMA • KATALOG ZDARMA

Leden...

Zní to ledově, studeně, až to za prsty zalézá. Jenže mýlil by se ten, který by v tomto měsíci hledal krutost zimy. Babička vždycky říkala v lednu, hned po Třech králech, že už se jaro blíží a sluníčka si užijeme. Však se již jeho síla postupně projevuje. I příroda si všímá a stromy každý večer později vrhají své stíny na zasněžené paseky. Den se prodlužuje.

Venku leží nastlané peřiny čerstvě napadaného prašanu, odhaduji to na třicet centimetrů. Dneska, při prvním povídání, představím vám své přátele, kteří se mnou celý rok pojedou po lesní cestě vyprávět o zeleném životě. Terénní vůz Lada Niva, pomocník, bez kterého se v tomto hlubokém sněhu nedostanu ke krmelcům

a kamarád s nímou tváří, můj lovecký pes Dak, křtěný Ervín z Kněžího Háje. Zrovna dneska, kdy bude v lese nádherně, až smutno z toho ticha, budu potřebovat vedle sebe přitele. A za těch deset let, které jsme spolu denně prožili, můžeme mluvit oba o hlubokém přátelství, o každé cestičce, potoku či mýtině, kterou jsme spolu nejčastěji navštěvovali.

Pomalů projíždím lesem, potichu, jen zlehka šlapu na plyn. Nechci rušit, chci poslouchat, abych mohl vyprávět. Vypínám motor a jdu se nadechnout. Třpytivý sníh mě bodá do očí, mráz štipe za ušima a od úst se valí obláčky páry. Mistr sklář vykouzil na potoce překrásné ledové tvary, které umě sestavil do souboru hudebníků. Alespoň mi tak připadají, neboť slyším hudbu hrát, jak potok pod ledem bublá, přeskakuje a naráží.

Prohlížím si ochoz. Sníh věrně kopíruje otisky stop zvěře. Prošli tudy černí rytíři v plné zbroji. Stopy jsou velké a ukazují na dospělou zvěř. Patrně zalehli v jedné z neproniknutelných borových houštin, které se pod tíhou lednového, těžkého sněhu uzavřely a vytvořily dokonalé opevnění. Vyjdou zase v noci. Zítra bude o kousek dál, pod dospělými buky, opět čerstvě ryto. Bachyně, selata, lončáci i staří kňouři, všichni dohromady najdou pod sněhovou peřinou schované bukvice, z loňského úrodného roku, které zůstaly na horší časy. Dost bude pro každého.

Cítím, jak stromy podřimují. Nabírají sílu na nový dlouhý rok. Čeká je spousta práce a úkolů, které jim příroda vymyslela. Jdu potichu, abych je nevzbudil. Ještě není čas, i kdy už se na jejich probuzení moc těším. Zase mi budou mávat zelenými korunami, až pojedu v květnu na starý posed na druhém konci lesa. Loni jsem se tam toho svého srnce nedočkal.

Můj čtyřnohý přítel dovádí kolem mě, až sníh vzduchem poletuje a často nabírá sníh do mordu, aby uhasil žízeň mrazivého dne.

Pomalů pokračuji dále. Projíždím kolem zlomeného smrku. Praskl pod tíhou novoročního přídělu sněhu i oblevy, která následovala hned druhý den. Těžký sníh je velkým nepřítelem lesníka. Dnešní prašan, který za mým vozem vytváří bílý vločkový závoj, les zahalil do nadýchaných peřin a přinesl do každého jeho koutu mír a pohodu.

Mijím čerstvě založenou paseku. Staré borovice, kterým konec života naplánovali lidé, leží na upravených hromádách, připravené k transportu. Zimní těžba je pro borovici ideální. Až sleze sníh, možná v březnu, ožije nová holina pracovním ruchem a určitě se sem s vámi podívám. I mého čtyřnohého přítele lesní změna zaujala a celou scénérii pozoruje z čerstvého, zasněženého pařezu. Na větvích, které zde leží po těžbě, tu a tam pozoruji kousky jmelí. Trhám si pro štěstí malou větvičku a vkládám ji za lem beranice.

Sluníčko se za mnou otáčí a stín se pomalu přesunuje na druhou stranu. Blíží se podvečer a sníh rozsvěcuje tisíce malých lampiček. Jak obrovské město v noci pod kopcem vypadá sněhem zavátý kraj borové houštiny. Neporušená sněhová pokrývka láká k ulehnutí. Povinnost, kterou zde dnes mám, mě opět vrací do reality. Ujízďím k zásypu ve Dvacítce. Jedno z pomístních jmen našeho lesa. Lépe se tak domluvíme. Do konce roku, našeho vyprávění, těchto jmen přibude. Vystupuji a zavátou pěšinou vytvářím do čerstvého sněhu stopy, které vypadají, jakoby do lesa nepatřily. Jsou příliš hrubé a nerespektují neporušenost bílé nadílky. Vedle stop srnčího, které jsou jen zlehka znatelné, vypadají komicky.

Pod zásypem je vybráno. Zvěř se spolehla na pomoc člověka. Vybírám kousky větvíček, které sem vítr zafoukal a v ruce držím srnčí parůžek. Podle pečeti odhaduji věk srnce na čtyři roky. Patrně při snaze dostat se ke krmení, shodil svoji korunu o konstrukci zásypu. Rozhlížím se okolo, zda nespátřím i druhou část. Tak štedrý Sv. Hubert zase nebude. Mám velikou radost. Odměňuji své lesní přátele plným pytlém dobrot a do otvoru po vypadlém suku na zásypu kladu větvičku jmelí, kterou jsem si před hodinou utrhl pro štěstí. Odjíždím z lesa. To největší štěstí, které se na chvíli ukrylo do větvičky jmelí, byla možnost být ten den alespoň na chvíli přítom, kdy les vypráví.

Mezi tím, než vás s sebou opět vezmu, pojedou se ještě několikrát podívat po známých cestách. Mrazy už nebudou tak mrazivé, sluníčko malinko přitopí a pupeny na větvíčkách stromů budou zase o trochu větší. V lese bude co častěji slyšet žuchnutí sněhu z větví na zem, hudebníci v potoce přidají na basech a skřívani rozezpívají celý les. Ale to nás čeká až za měsíc. >>

Ing. Miloslav Louda

Oprava lesní kaple na LS Hanušovice

V drsné, ale čarokrásné jesenické krajině pod Kralickým Sněžníkem opravila Lesní správa Hanušovice v rámci Programu 2000 pozoruhodnou lesní kapli, která byla původně postavena v roce 1887 obyvateli osady Nový Rumburk za přispění knížete Liechtenštejna. Kaple však postupně bez náležitých oprav a údržby chátrala a pravděpodobně by zanikla. Oprava kaple byla dokončena v květnu minulého roku a dne 9. 10. 2004 proběhlo slavnostní otevření veřejnosti.

2005

ROK LÍPY

Lesy k užívání, lesy k užitku